

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет іноземних мов

Кафедра іноземних мов

К В А Л І Ф І К А Ц І Й Н А Р О Б О Т А

на тему: «Розвиток вмінь читання англомовних текстів різних жанрів учнів
старших класів з використанням інтерактивних методів навчання»

Здобувачки 2 курсу групи 2 МСОА
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальності 014 Середня освіта
(за предметними спеціальностями)
Предметної спеціальності 014.02 Середня освіта
(англійська мова та зарубіжна література)
Спеціалізації 014.021 Англійська мова та зарубіжна література
Додаткової спеціалізації 014.022 Німецька мова
та зарубіжна література

Кандибальської Анни Андріївни

Використання чужих ідей,

Науковий керівник

результатів і текстів мають

Дмітренко Наталя Євгеніївна,

посилання на відповідне джерело

доктор педагогічних наук, професор

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Члени комісії

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

м. Вінниця – 2025 рік

ЗМІСТ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ СКОРОЧЕНЬ	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ВМІНЬ ЧИТАННЯ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ	7
1.1. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВМІНЬ ЧИТАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УЧНЯМИ СТАРШИХ КЛАСІВ	7
1.2. ЖАНРИ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ ДЛЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ	16
1.3 СУТНІСТЬ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ У НАВЧАННІ ЧИТАННЮ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ	22
1.4 ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ ДО ТЕКСТІВ РІЗНИХ ЖАНРІВ У НАВЧАННІ ЧИТАННЮ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ.....	27
ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 1.....	41
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ВМІНЬ ЧИТАННЯ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ РІЗНИХ ЖАНРІВ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ.....	44
2.1. КОМПЛЕКС ВПРАВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ВМІНЬ ЧИТАННЯ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ РІЗНИХ ЖАНРІВ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ.....	44
2.2. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ ПРОБНОГО НАВЧАННЯ ЧИТАННЮ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ РІЗНИХ ЖАНРІВ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ.....	76
2.3 АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОБНОГО НАВЧАННЯ ЧИТАННЮ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ РІЗНИХ ЖАНРІВ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ.....	80
ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 2.....	87
ВИСНОВКИ	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	91
ДОДАТКИ	96

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ СКОРОЧЕНЬ

КЧ компетентність у читанні

КН кооперативне навчання

КК комунікативна компетентність

ІКК іншомовна комунікативна компетентність

МлК мовленнєва компетентність

ВСТУП

У сучасних умовах глобалізації англійська мова відіграє важливу роль як засіб міжкультурного спілкування. У зв'язку з цим особливого значення набуває розвиток вмінь читання, що є одним із ключових компонентів оволодіння іноземною мовою. Читання сприяє не лише розширенню словникового запасу та формуванню мовленнєвої компетентності, але й знайомству з культурними особливостями носіїв мови. Тому актуальним завданням шкільної освіти є забезпечення ефективного навчання читання англомовних текстів, зокрема текстів різних жанрів, які відображають багатогранність використання мови.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи зумовлена необхідністю вдосконалення методики навчання англійської мови учнів старших класів, спрямованої на розвиток їхніх вмінь читання через впровадження інтерактивних методів навчання. Інтерактивні методи дозволяють створити сприятливі умови для активного залучення учнів в освітній процес, стимулюючи їхню самостійну пізнавальну діяльність, комунікативні навички та інтерес до вивчення англійської мови.

Проблема формування навичок і вмінь читання у процесі вивчення іноземної мови розглядалася у працях багатьох зарубіжних дослідників, зокрема: *Дж. Гармер (J. Harmer)* — підкреслював важливість інтеграції читання з іншими видами мовленнєвої діяльності; *Дж. Скрайвенер (J. Scrivener)* — аналізував ефективні методики викладання англійської як іноземної мови; *Г. Браун і Дж. Йул (G. Brown, G. Yule)* — досліджували природу розуміння автентичного тексту в іноземній мові; *Д. Нунан (D. Nunan)* — акцентував увагу на інтерактивному підході до навчання та важливості комунікативної спрямованості уроків.

Серед українських науковців значний внесок у розробку методичних засад навчання читання зробили: *С. Ніколаєва* — авторка концепції комунікативно орієнтованого навчання іноземної мови; *О. Карп'юк* — досліджувала інтерактивні методи у шкільній мовній освіті; *Г. Богін* — вивчав

педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності; *Т. Буда*к — розглядала особливості навчання читання як одного з видів мовленнєвої діяльності; *Л. Калініна* — досліджувала підходи до організації інтерактивного навчального середовища.

Об'єктом дослідження є процес навчання читання англомовних текстів учнів старших класів.

Предметом дослідження є інтерактивні методи навчання читання англомовних текстів різних жанрів учнів старших класів.

Мета: теоретично обґрунтувати методику використання інтерактивних методів навчання читання англомовних текстів різних жанрів у старших класах, а також розробити комплекс вправ і перевірити його ефективність у процесі пробного навчання читання англомовних текстів різних жанрів з використанням інтерактивних методів учнів старших класів.

Мета роботи конкретизується та реалізується через розв'язання таких завдань:

1. Проаналізувати особливості розвитку вмінь читання у старшокласників у процесі вивчення англійської мови.
2. Дослідити жанрову специфіку англомовних текстів, які використовуються у старших класах.
3. Розкрити сутність інтерактивних методів навчання читання та їх переваги для освітнього процесу.
4. Розробити комплекс вправ для навчання читання англомовних текстів різних жанрів із використанням інтерактивних методів.
5. Провести пробне навчання та оцінити його результати з метою визначення ефективності запропонованої методики.

Методи дослідження. У роботі використані такі методи:

- теоретичні: аналіз психолого-педагогічної, методичної та лінгвістичної літератури для визначення основних підходів до навчання читання;
- емпіричні: спостереження, тестування, анкетування для збору даних про ефективність методики;

- математичної статистики: обрахування результатів вхідного і вихідного зрізів знань під час проведення пробного навчання з метою перевірки ефективності розробленого комплексу вправ.

Теоретичне значення дослідження полягає у вдосконаленні наукових уявлень про використання інтерактивних методів для навчання читанню англomовних текстів різних жанрів.

Практична цінність дослідження полягає в методичному обґрунтуванні та розробці комплексу вправ, які сприятимуть підвищенню якості навчання читанню англomовних текстів у старших класах.

Таким чином, обрана тема є актуальною, оскільки відповідає сучасним тенденціям розвитку мовленнєвої освіти, а також потребам учнів у формуванні стійких читацьких умінь засобами сучасних педагогічних технологій.

Експериментальна база дослідження.

Дослідно-експериментальна робота проводилась на базі Комунального закладу «Вінницький ліцей № 31» в 10-А класі.

Апробація результатів дослідження здійснена на міжнародних і всеукраїнських конференціях: VII Всеукраїнська студентська наукова конференція розвитку сучасної науки: Актуальні питання теорії та практики, 21 лютого 2025 рік м. Хмельницький, Україна; VII Всеукраїнська студентська наукова конференція: Формування сучасної науки: Методика та практика, 23 травня 2025 рік м. Київ, Україна; XXIII Всеукраїнська студентська інтернет-конференція з міжнародною участю: «Мова, освіта, культура: інтеграційні тенденції в сучасному світі», 31 жовтня 2025 року; IX Всеукраїнська наукова інтернет конференція «Діалог мов і культур у сучасному освітньому просторі» 14 листопада 2025 р. м. Суми.

Загальна кількість публікацій – 4.

Структуру роботи обумовлено її метою та завданнями. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг – 103 стор.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ВМІНЬ ЧИТАННЯ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ

1.1. Особливості розвитку вмінь читання в процесі вивчення англійської мови учнями старших класів

Розвиток умінь читання в процесі вивчення англійської мови учнями старших класів є складним, багатогранним процесом, він включає роботу з різними видами читання, подолання труднощів, використання ефективних методик та сучасних технологій. Формування даних умінь сприяє не лише для комунікації в інших країнах, але й успішному складанню іспитів в процесі навчання, а й подальшому використанню англійської мови у роботі та повсякденному житті.

Розвиток умінь читання є одним із ключових аспектів вивчення англійської мови в старших класах. Це обумовлено необхідністю формування у школярів англомовної комунікативної компетентності, а також підготовкою до подальшого навчання або професійної діяльності, де володіння іноземною мовою відіграє важливу роль.

Читання — найбільш популярний вид мовленнєвої діяльності, тому його необхідно використовувати у повсякденному житті, тоді воно формується швидше і легше, ніж уміння говоріння, письма та аудіювання. Тому на практиці навчання іноземної мови, читанню часто приділяється пріоритетна увага, використовуються відомі прийоми навчання читання, що призводять до досить успішних результатів, зокрема завдяки можливості здійснення аналізу, закладеної у цьому виді мовленнєвої діяльності. Читанням називають процес сприйняття й активної переробки інформації, графічно закодованої за системою певної мови [20, с. 6].

Читання є складним процесом, який характеризується значним обсягом підсвідомої роботи мозку і свідомої роботи, оскільки частина читання здійснюється на рівні підсвідомості, тобто на рівні сприйняття мовленнєвих

знаків, а частина — на рівні актуального усвідомлення, тобто переробки змістової інформації. Ціль і продукт читання як комунікативної діяльності — розуміння фактів, ідей, культурних смислів і їхня інтерпретація в контексті міжкультурного діалогу автора й читача [19, с. 303].

В історії людства читання з'явилося пізніше, ніж мова та її основи. Воно стало автономним засобом комунікації та пізнання. Комплексне, інтегроване розуміння прочитаного — це не просто читання і розуміння інформації, що міститься в тексті, а активна розумова діяльність людини, що включає уяву, емоції, досвід і знання. Активна роль читача, з його унікальною індивідуальністю, сприяє відтворенню смислу прочитаного, що, в свою чергу, визначає його особисту інтерпретацію змісту. Уявлення про читання як процес взаємодії між текстом і читачем вирізняє сучасний напрям у дослідженнях читання, так зване інтерактивне читання. Процес читання передбачає аналіз, інтеграцію, узагальнення, висновки та прогнозування [4, с. 370]. У читанні задіяні зоровий (основний), мовленнєво-руховий і слуховий (додатковий) аналізатори [4, с. 372].

Читання відіграє важливу роль в освіті та вихованні дітей. При читанні з метою отримання необхідної інформації з тексту, читання постає як вид самостійної мовленнєвої діяльності. Тому навчання швидкому читанню, як самостійного виду мовленнєвої діяльності означає навчання учнів використовувати специфічні навички читання для аналізу в тексті інформації, необхідної для вирішення конкретного мовленнєвого завдання. Читання як самостійна мовленнєва діяльність — вивчення англійської мови передбачає не лише заучування лексики та граматики, а й розвиток умінь самостійно сприймати, аналізувати та використовувати інформацію з англійських текстів.

Задля ефективного читання англійською важливо вміти:

- швидко знаходити головну думку (сканування),
- читати з розумінням загального змісту (скімінг),
- уважно читати для точного розуміння деталей (інтенсивне читання),
- критично оцінювати текст.

При вивченні англійської мови часто потрібно знайти певну інформацію в тексті, відповісти на запитання, зробити висновки або використати прочитане для створення власних висловлювань. Навчання швидкому читанню англійською – допомагає учням ефективніше справлятися з великою кількістю інформації (наприклад, під час ЗНО чи міжнародних іспитів, таких як TOEFL або IELTS).

Отже, розвиток навичок і вмінь читання як самостійної мовленнєвої діяльності має ключове значення у процесі вивчення англійської мови, адже сприяє як академічному успіху, так і загальній мовній компетентності. Читання також слугує засобом формування та контролю відповідних мовних та мовленнєвих умінь [4, с. 382].

Комунікативні завдання для контролю лексики, граматики, аудіювання, письма та говоріння вимагають умінь читання і базуються на письмових текстах та інструкціях. Будь-яке мовленнєве вміння базується на певних вміннях, тобто діях, які людина виконує автоматично, не замислюючись над тим, як і що вона робить. Процес читання базується на технічних аспектах, тобто навичках, які автоматизують зорові, вербальні, моторні та слухові зв'язки між мовленнєвими явищами та їх значеннями, на основі яких досягається розпізнавання та розуміння письмових символів та письмових текстів в цілому, в результаті чого формується комунікативне розуміння прочитаного.

Одним із методів розвитку мовленнєвих вмінь у процесі вивчення англійської мови є усне читання або читання вголос. Усне читання — це процес вимовляння тексту вголос з правильною інтонацією, вимовою та ритмом. Уміння усного читання передбачають оволодіння низкою прийомів вилучення інформації з тексту та їх доречне використання у відповідь на поставлене завдання. Ці уміння ґрунтуються на техніці розуміння прочитаного. Під час читання людина може дивитися на текст і подумки промовляти його, одночасно чуючи власний голос ззовні. Саме завдяки механізму внутрішнього мовлення відбувається гармонізація іконографії та слухових і рухових образів. Дія цього механізму найбільш виражена у початківців (читання пошепки). З

накопиченням досвіду внутрішнє мовлення поступово пригнічується і врешті-решт зникає повністю [15, с. 9].

Н. Дмитренко визначає, що формування професійно орієнтованої компетентності в читанні сприяє розвитку здатності учнів до ефективного спілкування в професійних контекстах, що є складовою комунікативної компетентності [17, с. 108].

До вмінь КК відносять мовленнєві вміння, навчальні вміння, інтелектуальні вміння, організаційні вміння та компенсаторні вміння. С. Ніколаєва виокремлює серед мовленнєвих умінь розуміння прочитаного наступні:

- уміння розпізнавати та виділяти ключову інформацію в тексті;
- уміння відбирати з тексту головні та важливі факти і виключати другорядні;
- уміння вибірково сприймати необхідну інформацію в тексті на основі контексту та лінгвістичних умовиводів;
- уміння ігнорувати невідомий мовленнєвий матеріал, який не є суттєвим для розуміння [4, с. 378].

Ефективність формування компетентності в читанні залежить від рівня розвитку інтелектуальних умінь та мислення учня. Наприклад, прогнозування:

- критичне оцінювання прочитаного тексту;
- поєднання мнемічної та логіко-сислової діяльності в процесі зорового сприйняття;
- класифікація та систематизація отриманої інформації [8, с. 13].

У процесі навчання англійської мови використовуються різні види читання, кожен із яких виконує певну функцію:

Ознайомлювальне читання (skimming) – швидке переглядове читання для загального розуміння тексту [31, с.21-26]. Під час ознайомлювального читання читач швидко переглядає текст, звертаючи увагу на заголовки, підзаголовки, перший і останній абзаци, виділені слова та фрази, ілюстрації та інші графічні елементи. Мета ознайомлювального читання — швидко зорієнтуватися в тексті

та зрозуміти, чи варто його читати детальніше. Читач переглядає текст дуже швидко, не затримуючись на деталях, не вчитується в текст, а лише «ковзає» по ньому очима, звертає увагу лише на ключові елементи тексту, ігноруючи другорядну інформацію, але має чітку мету — отримати загальне уявлення про текст.

Ознайомлювальне читання можна використовувати у випадках коли потрібно зорієнтуватися в тексті та зрозуміти, про що йдеться. В першу чергу для пошуку потрібної інформації: якщо потрібно швидко знайти конкретну інформацію в тексті, можна скористатися ознайомлювальним читанням, щоб знайти потрібний розділ або абзац. Для підготовки до обговорення: ознайомлювальне читання допомагає швидко ознайомитися з текстом та підготуватися до його обговорення. Ознайомлювальне читання — це корисне вміння, яке допомагає ефективно працювати з текстами.

Пошукове читання (scanning) — знаходження конкретної інформації в тексті. Під час пошукового читання читач не вчитується в текст повністю, а швидко переглядає його, зосереджуючи увагу на ключових словах, датах, цифрах, іменах та інших конкретних даних. Мета пошукового читання — швидко знайти потрібну інформацію, не витрачаючи час на читання всього тексту. Читач переглядає текст дуже швидко, пропускаючи більшу частину інформації, звертає увагу лише на ту інформацію, яку шукає, ігноруючи все інше, має чітку мету — знайти конкретну інформацію. Пошукове читання — це важливе вміння, яке допомагає ефективно працювати з інформацією та заощаджувати час.

Вивчаюче читання — глибокий аналіз тексту, розуміння лексичних та граматичних структур. Під час вивчаючого читання читач уважно вивчає текст, звертаючи увагу на всі деталі, нюанси, значення слів та граматичні конструкції. Мета вивчаючого читання — не тільки зрозуміти зміст тексту, але й проаналізувати його, оцінити, зробити висновки та застосувати отриману інформацію, де читач уважно вчитується в текст, не пропускаючи жодної деталі, прагне зрозуміти текст на глибинному рівні, розібратися в його

структурі, логіці та змісті. Вивчаюче читання для вивчення складних текстів: якщо потрібно зрозуміти складний текст, наприклад, наукову статтю, юридичний документ або художній твір, використовується вивчаюче читання. Вивчаюче читання — це важливе вміння, яке допомагає глибоко розуміти тексти та отримувати максимум користі від прочитаного [4, с. 385].

Критичне читання (critical reading) – аналіз тексту з точки зору логічності, достовірності та авторської позиції. Воно передбачає активне залучення читача до аналізу, оцінки та інтерпретації прочитаного. Критичний читач не просто сприймає інформацію, а й ставить запитання, сумнівається, перевіряє факти, виявляє приховані припущення та оцінює аргументацію автора, де читач активно взаємодіє з текстом, ставить запитання, робить припущення, шукає відповіді.

Критичне читання — це важлива навичка, яка допомагає розвивати критичне мислення, вміння аналізувати та оцінювати інформацію, а також формувати власну точку зору.

Учні старших класів можуть стикатися з низкою труднощів у процесі розвитку вмінь читання, серед яких:

- 1) Велика кількість незнайомої лексики.
- 2) Складні граматичні конструкції.
- 3) Низький рівень фонетичної підготовки, що впливає на розпізнавання слів при читанні вголос.
- 4) Недостатній рівень розуміння підтексту та авторського задуму.

Сучасні технології значно розширюють можливості для розвитку вмінь читання. Використання електронних книг, інтерактивних вправ, онлайн-словників та аудіосупроводу допомагає підвищити ефективність навчального процесу та зробити його більш цікавим [28, с.7].

Читання текстів іноземною мовою допомагає учням розвивати мислення, освоїти систему вивчення мови та глибше зрозуміти особливості англійської мови. Інформація подана іноземними мовами, допомагає отримати знання про історію, культуру, економіку, політику та спосіб життя країни, що вивчається.

Велика робота, яку робить читач, щоб зрозуміти текст, сприяє розвитку умінь формувати мовні висновки та прогнози, інтерес до вивчення іноземної мови та незалежності у подоланні мовних та семантичних труднощів.

У програмі з іноземної мови щодо розвитку компетентності в читанні в старших класах виокремлені наступні вимоги [37, с.195]:

1. Техніка читання

- правильність, виразність, темп і розуміння змісту прочитаного;
- поступовий перехід від читання вголос до читання мовчки.

2. Розуміння тексту

- знаходити в тексті потрібну інформацію;
- визначати головну думку, тему, підтекст;
- виділяти ключові слова, структурувати текст (початок, основна частина, кінець).

3. Інтерпретація та аналіз

- пояснювати значення слів і виразів у контексті;
- робити висновки, прогнозувати розвиток подій;
- розрізняти художні та інформаційні тексти, розуміти їхні особливості.

4. Критичне читання

- оцінювати зміст, ставлення автора, достовірність інформації;
- формувати власну позицію щодо прочитаного.

5. Функціональне читання

- уміти працювати з різними видами текстів (художні, науково-популярні, інструкції, схеми, таблиці);
- застосовувати здобуту з текстів інформацію в практичних ситуаціях.

6. Читацька самостійність і мотивація

- формування інтересу до читання;
- вибір книжок самостійно;
- розвиток культури читача (бережне ставлення до книги, користування бібліотекою, електронними ресурсами).

Оскільки освітня програма є рамковою, проміжні результати для кожного класу визначаються вчителем з акцентом на кінцевий результат.

Читання, як рецептивна форма мовленнєвої діяльності, передбачає розуміння, інтерпретацію та осмислення письмового тексту. Розвиток цих умінь можна оцінювати за такими основними критеріями [39, с.563].

1. Розуміння загального змісту (глобальне розуміння):

- Учень здатен визначити основну ідею тексту;
- Може стисло переказати суть прочитаного;
- Визначає тему, мету й тип тексту.

2. Розуміння детальної інформації:

- Виявляє й витягує окремі факти, дати, імена, цифри, приклади;
- Може відповісти на запитання за змістом тексту;
- Розрізняє головну та другорядну інформацію.

3. Здатність до інтерпретації та висновків:

- Робить логічні висновки на основі прочитаного;
- Виявляє авторську позицію, тон, ставлення;

4. Використання стратегій читання.

- Прогнозує зміст за заголовком або початковими реченнями;
- Здогадується про значення незнайомих слів із контексту;
- Самостійно обирає стратегії читання залежно від мети (ознайомлювальне, вибіркоче, детальне, критичне).

5. Лексико-граматична обізнаність:

- Зрозуміло сприймає складні граматичні конструкції в тексті;
- Орієнтується у використанні лексичних синонімів, антонімів, фразеологізмів.
- Здатний до семантичного аналізу речень.

6. Самостійність у роботі з текстом:

- Вміє самостійно працювати з текстами різного типу;
- Показує ініціативу у пошуку додаткової інформації, формулює власні запитання;

- Демонструє здатність до рефлексії (висловлення особистого ставлення до прочитаного).

Загалом учні старших класів читають з високим ступенем самостійності, варіюють стиль і швидкість читання відповідно до різних типів текстів і цілей, вибірково використовують відповідний довідковий матеріал. Ефективність формування КЧ залежить від рівня сформованості в учнів інтелектуальних умінь ймовірного прогнозування, критичного оцінювання прочитаного, поєднання у процесі зорового сприймання [4, с. 370]. Учні старших класів читають автентичні тексти різної направленості, наприклад:

1) Читання листів — учні читають листи, що стосуються їхніх власних сфер інтересів. Розуміють зміст особистих електронних листів та повідомлень у соціальних мережах. Швидко визначати зміст та актуальність новин, статей та репортажів на теми, що стосуються обраного профілю, та вирішувати, чи варто їх детально вивчати. Ознайомлення з англійськими листами сприяє формуванню соціокультурної компетентності, адже дозволяє краще зрозуміти особливості спілкування в англomовному середовищі.

2) Читання для отримання інформації та аргументації — розуміти звіти та статті на сучасні теми, якщо позиція або точка зору автора зрозуміла. Вміння розрізняти тексти, що містять фактичну інформацію, та ті, що мають на меті переконати читача в певній ідеї. Розпізнавати різні структури дискусійних текстів, включаючи аргументи та контраргументи, причинно-наслідкові зв'язки та запропоновані рішення проблем.

3) Читання інструкцій — здатні читати складні розділи тексту та розуміти довгі та складні інструкції, що стосуються обраних профілів, наприклад, умови та застереження.

4) Читання для задоволення — може читати різноманітні тексти (журнали, просту художню літературу, книги з історії, біографії, книги про подорожі, путівники, тексти пісень, поезію тощо) здебільшого самостійно, адаптуючи стиль і темп читання, вибірково використовуючи довідковий матеріал. Можна читати тексти з чітким сюжетом, написані простою мовою, за

винятком випадків, коли є обмеження у часі на використання словника. Вони також здатні читати широкий спектр текстів з високим ступенем самостійності, варіюючи швидкість читання відповідно до мети та використовуючи відповідні довідкові матеріали. Завдяки цим навичкам і вмінням читання учні матимуть багатий словниковий запас, хоча вони можуть мати труднощі з розумінням ідіоматичних фраз, які не часто вживаються в текстах [27, с. 310].

Отже, компетентність у читанні — це здатність читати автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту в умовах опосередкованого спілкування. Складовими КЧ є вміння, навички, знання, а також комунікативні здібності, а саме — здібності до читання. До вмінь КЧ відносяться мовленнєві, навчальні, інтелектуальні, організаційні та компенсаційні вміння. Серед мовленнєвих умінь читання виділяють: вміння виділяти у тексті основну інформацію і прогнозувати його зміст; вміння вибирати головні факти, не звертаючи уваги на другорядні; вміння вибірково розуміти необхідну інформацію прагматичних текстів в опорі на мовленнєву здогадку, контекст; вміння ігнорувати невідомий мовленнєвий матеріал, несуттєвий для розуміння.

1.2. Жанри англомовних текстів для старшокласників

У сучасному суспільстві від старшокласників очікують не лише гарного знання англійської мови, а й умінь читати різноманітні англомовні тексти. Художня література, статті, блоги, навчальні тексти — все це вимагає різних підходів до читання та розуміння. У цьому підрозділі розглядається значення вивчення основних жанрів англійської літератури, з якими старшокласники найчастіше стикаються у навчанні та повсякденному житті.

Дослідниця Т. Бовсунівська вважає жанром історично «успадковану сукупність» спорідненого тематичного змісту, мотивів, стилів тощо, закріплену певною художньою формацією, відображену в літературній традиції і

«характеризовану впізнаваними почуттями і думками» [7, с. 7-8]. Визначаючи поняття жанру в такий спосіб, цей науковець погоджується з поглядами І. Денисюка, який також звертає увагу на історичне становлення жанрових утворень і стверджує, що хоча ці поетичні елементи належать до різних поколінь, їхня тривала взаємодія призвела до того, що вони «взаємно» не похідними, а спорідненими один з одним» [7, с. 7-8].

Грунтовні дослідження особливостей жанру розпочалися ще в античності, коли сформувалося чітке розуміння жанрових відповідностей (Аристотеля) та триєдиний поділ текстів за загальною жанровою класифікацією, що виокремлює ліричну поезію, епічну поезію та драму (Аристотель, Платон) [26, с. 366].

Жанр англомовних текстів — це категорія або тип тексту англійською мовою, який має характерні особливості змісту, структури, мовленнєвих засобів і мети спілкування. Жанр визначає, як саме побудований текст і для чого він призначений.

Кожен жанр має: 1) Мету (purpose) – інформувати, переконувати, розважати тощо. 2) Аудиторію (audience) – хто читає текст. 3) Структуру (structure) – типова побудова (вступ, основна частина, висновок). 4) Мовні особливості (language features) – лексика, стиль, граматики.

Англомовні тексти різних жанрів допомагають учням краще засвоювати мовленнєвий матеріал, збагачувати словниковий запас, працювати над вимовою та інтонацією, а також розвивати вміння уважно й критично сприймати інформацію на слух.

Одним із жанрів який допомагає розвивати навички аналізувати матеріал є художня література — невичерпне джерело емоцій, історій та культурних норм. Старшокласникам важливо читати англійською не лише для покращення мовленнєвих навичок, але й для розширення кругозору.

Основні англомовні жанри поділяються на такі типи:

1) Романи: існує дивовижне розмаїття жанрів, від фентезі та наукової фантастики до історичної белетристики та романтики. Здобувачі освіти можуть

обирати відповідно до своїх інтересів. Важливо звернути увагу на мову автора, стиль оповіді та складність сюжету, вміти аналізувати, переказувати.

2) Оповідання: короткі історії, що спонукають до роздумів. Цей жанр є хорошим першим кроком у читанні англійською, оскільки речення часто короткі.

3) Поезія: поезія англійською – це особливий світ звуків, образів та метафор. Важливо відкрити для себе різноманітність форм і стилів, від класичних сонетів Шекспіра до сучасної поезії.

4) Драма: читайте та грайте п'єси. Читання драматичних текстів допоможе вам глибше зрозуміти культуру та історію англomовного світу.

5) Нон-фікшн: розширюйте горизонти знань Англійська нон-фікшн – це можливість дізнатися багато нового про навколишній світ. Вибір історії, науки, техніки, культури, мистецтва та біографій відомих людей дуже великий. Важливо звертати увагу на стиль викладу, мовну доступність та наукову достовірність.

6) Статті: наукові статті в журналах, газетах та онлайн-виданнях. Важливо навчитися критично оцінювати інформацію та розрізняти факти і думки.

7) Блоги: науково-популярні блоги, в яких автори пояснюють складні питання в доступній формі. Цей формат цікавий і корисний для старшокласників. Журналістські тексти: навчання аналізу та розумінню журналістських текстів, написаних англійською мовою, – це можливість розібратися в актуальних подіях та навчитися аналізувати інформацію.

8) Статті: газетні та журнальні статті на актуальні суспільно-політичні теми. Важливо навчитися розрізняти різні точки зору та об'єктивно оцінювати інформацію.

9) Есе: авторські роздуми на різні теми. Читання есе допомагає розвинути власне критичне мислення.

10) Інтерв'ю: інтерв'ю зі знаменитостями, експертами та цікавими людьми. Цей жанр дозволяє дізнатися більше про людину та її погляди.

11) Критика: книги, фільми, вистави, музика. Читаючи критику, ви можете розвинути власне відчуття стилю та навчитися аргументувати свою точку зору. Інформаційні тексти: швидко та ефективно англійські інформаційні тексти – це можливість швидко отримати потрібну інформацію.

12) Новини: важливо навчитися критично оцінювати інформацію з різних джерел і відрізняти правду від брехні.

13) Статті: з енциклопедій, довідників та освітніх сайтів. Важливо звертати увагу на достовірність та обґрунтованість інформації.

14) Інструкції: інструкції до різних пристроїв, програм та ігор. Цей жанр вимагає уваги до деталей і точності в розумінні нюансів.

15) Описи: описи товарів, послуг та місць. Важливо вміти знаходити потрібну інформацію та порівнювати різні варіанти. Інші види письма: від листів до коміксів Старшокласники можуть зіткнутися з іншими видами письма англійською мовою як додаток до основних жанрів.

16) Листи: особисті, ділові та електронні. Важливо знати правила оформлення та стилістичні особливості різних типів листів.

17) Повідомлення: соціальні мережі, месенджери. Цей жанр характеризується неформальним стилем і використанням аббревіатур.

18) Оголошення: рекламні, інформаційні. Важливо розрізняти різні види реклами та розуміти їхню мету.

Створення умов, що сприяють розвитку пізнавального інтересу учнів, є важливою складовою процесу заохочення до читання. Підтримка дискусій з прочитаного матеріалу сприяє глибшому осмисленню тексту та розвитку мовленнєвих навичок і вмінь. Читання англомовних текстів відповідного жанру виконує не лише функцію засвоєння мовленнєвого матеріалу, а й слугує засобом розширення знань про культуру, суспільні цінності та світоглядні концепти, представлені в автентичному контексті.

Одним із жанрів, що сприяє розвитку пізнавальних інтересів учнів старших класів, є читання англомовних газет, яке має загальноосвітнє спрямування. Такий вид діяльності розширює світогляд учнів, формує вміння

аналізувати, порівнювати та критично оцінювати факти й події як в Україні, так і за її межами, а також знайомить із культурою та реаліями країни, мова якої вивчається. Читання газет англійською мовою вчить учнів видобувати інформацію з англомовних текстів. Читання газет допомагає учням розширити свій словниковий запас і засвоїти граматичні структури англійської мови. Учні із задоволенням читають газети і цінують їх за те, що вони надають актуальну інформацію. У старшій школі основним джерелом інформації є Daily News, за нею йдуть The Guardian, The New York Times і The Globe and Mail. Ці газети містять цікаву інформацію, доступну для старшокласників.

Великий інтерес у школярів викликають зарубіжні англомовні газети. Матеріали преси у вигляді витягів з The Economist, The New York Times, та Financial Times використовуються в підручниках з англійської мови для 10-го та 11-го класів, а також як навчальний матеріал на факультативних заняттях. Газети, які використовуються на уроках англійської мови, доповнюють матеріал підручника новою інформацією та фактами, цікавими як за змістом, так і за формою, оскільки містять діаграми, ілюстрації, фотографії та карти. Учні потім перетворюють газети на стенди чи стінгазети або використовують їх на шкільних виставках, тематичних тижнях, презентаціях проєктів, інформаційних кампаніях або під час дебатів та дискусій [1, с. 74].

Починаючи роботу з газетами, можна провести з учнями бесіду про газети, що видаються в зарубіжних країнах, і показати їм деякі номери. Слід ознайомити їх із загальною структурою газети, розташуванням матеріалу в ній, переліком рубрик, які є в газеті, з якою вони будуть мати справу, і дати вказівку переглянути газету, звертаючи увагу на заголовки статей і рубрики, виділені жирним шрифтом, щоб отримати загальне уявлення про проблематику.

На початковому етапі рекомендується знайомити учнів зі статтями, близькими за тематикою: шкільне життя, освіта, життя і дозвілля молоді, спорт, культурні події тощо. На початковому етапі роботи з газетою вчитель вирішує, які статті підходять для читання та обговорення учнями.

Такі статті повинні:

- а) бути легкими для розуміння з точки зору лексики та тематики;
- б) бути цікавими за змістом;
- в) бути актуальними та насиченими суспільно-політичною або науковою інформацією;
- г) мати освітній характер.

Як правило, кожна газета має багато розділів, включаючи національні та міжнародні новини, спорт, бізнес, мистецтво, дозвілля, подорожі, коментарі та рекламу. Вчителі можуть використовувати на уроках матеріали з будь-якого з цих розділів. Викладання з використанням рекламних матеріалів є дуже цікавим. Використовуючи рекламні матеріали, викладачі можуть не тільки розвивати лінгвістичні та фонетичні компоненти іншомовних умінь, а й створювати невимушену атмосферу в класі. Як правило, слогани в рекламі лаконічні та гумористичні, тому вони можуть познайомити учнів з особливостями англомовного гумору та містять пояснювальний матеріал, який може допомогти їм розвивати монологічне мовлення. Однак, не тільки в роботі з рекламою вчителі можуть використовувати газету на уроці.

Оскільки кожна газета поділена на рубрики, автентичний матеріал на будь-яку тему можна урізноманітнити, щоб урізноманітнити матеріал. Автори статей розкривають найактуальніші проблеми сучасності та висловлюють свою думку, а учні вивчають нові граматичні структури та лексику, погоджуючись або не погоджуючись з ними. Газетні статті містять не тільки велику кількість лексики на задану тему, але й специфічні кліше та стійкі словосполучення, які точно виражають дуже складні поняття. Вони також містять велику кількість фразеологізмів та ідіоматичних виразів. Таким чином, використання газетних матеріалів дозволяє вчителям урізноманітнити свою роботу автентичними матеріалами та підтримувати інтерес до новизни серед учнів.

Отже, використання газетних текстів на уроках англійської мови сприяє не лише збагаченню словникового запасу учнів, а й розвитку критичного мислення, формуванню умінь аналізувати, порівнювати та висловлювати власну думку щодо прочитаного. Така робота стимулює пізнавальну активність,

підвищує мотивацію до вивчення мови та допомагає учням відчувати реальний зв'язок між навчальним матеріалом і сучасним життям.

1.3 Сутність інтерактивних методів у навчанні читанню учнів старших класів

Інтерактивне навчання — це освітній підхід, що передбачає активну взаємодію між учнями та вчителем, а також між самими учнями, з метою розвитку критичного мислення, комунікативних навичок і глибшого засвоєння знань. Цей підхід реалізується через використання кооперативних форм роботи, роботи в малих групах, проєктної діяльності, дебатів, дискусій, моделювання, експериментальних завдань, соціологічних та польових досліджень, із залученням сучасних педагогічних технологій. Останнім часом в освіті набирає популярності інтерактивне навчання, яке кардинально змінює роль учня в освітньому процесі. З пасивного споживача знань він перетворюється на активного учасника, здатного до взаємодії, аналізу та самостійного пошуку рішень. У сучасному світі, де інформація оновлюється надзвичайно швидко, важливо не лише володіти певним обсягом знань, а й уміти їх опрацьовувати, критично оцінювати та застосовувати на практиці. Саме ці навички формуються завдяки інтерактивним методам навчання, які сприяють більш глибокому засвоєнню матеріалу та розвитку комунікативних умінь.

Метод навчання — це спільна діяльність учителя та учнів, що має на меті ефективне опанування знань, формування навичок і вмінь, а також сприяє їхньому всебічному розвитку та вихованню. Методи навчання поділяються на: пасивні, активні та інтерактивні [29, с 8].

Пасивні методи передбачають переважно односторонню передачу знань від учителя до учнів, де педагог відіграє головну роль, а учні — слухачів та спостерігачів.

Активні методи залучають учнів до освітнього процесу, спонукаючи їх до самостійного аналізу, обговорення та розв'язання навчальних завдань.

Інтерактивні методи базуються на принципах співпраці, взаємодії та діалогу між учнями й учителем, що сприяє розвитку критичного мислення, комунікативних навичок та творчого підходу до навчання.

Слово «інтерактив» прийшло до нас з англійської від слова «interact», де «inter» — взаємний і «act» — діяти. Таким чином, інтерактивний — здатний до взаємодії, діалогу [29, с.7].

Деякі вчені визначають його як діалогове навчання: «Інтерактивний — означає здатність взаємодіяти чи знаходитись в режимі бесіди, діалогу з чим-небудь (наприклад, комп'ютером) або ким-небудь (людиною). Отже, інтерактивне навчання — це перш за все діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія вчителя та учня». Ми схилиємося до визначення, О. Пометун та Л. Пироженко: «Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх учнів. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове навчання в співпраці)» [29, с. 19].

Основна мета інтерактивного навчання — створення сприятливих умов для освітнього процесу, за яких учні відчують власну успішність та інтелектуальну спроможність, що сприяє продуктивному засвоєнню знань.

Педагоги постійно шукають ефективні методи та прийоми навчання, які не лише покращують процес засвоєння матеріалу, а й роблять його цікавим і мотивуючим. Існує широкий спектр педагогічних технологій, які передбачають активну взаємодію між учнями та їхню співпрацю з учителем. Регулярне використання таких підходів дозволяє не лише урізноманітнити освітній процес, а й розвивати важливі соціальні навички: уважне слухання, врахування думок інших, аргументоване відстоювання власної позиції, прийняття спільних рішень, організацію особистої та колективної роботи, взаємодопомогу, а також уміння радіти власним і чужим досягненням.

Ідеї інтерактивного навчання знаходять своє відображення у працях багатьох видатних педагогів, серед яких Я. Коменський, К. Ушинський, Дж. Локк, Г. Ващенко. Значний внесок у розвиток цієї методики зробили також практикуючі педагоги, такі як В. Сухомлинський, Ш. Амонашвілі, В. Шаталов, О. Савченко. Роль інтерактивних засобів у освітньому процесі активно досліджується у сучасних методичних працях, зокрема в роботах О. Пометун, Л. Панченкової, Н. Бібік, Г. Селевко та інших.

Дослідження, проведені у 1980-х роках Національним тренінговим центром США (штат Меріленд), підтвердили, що інтерактивне навчання суттєво покращує засвоєння навчального матеріалу. Це пояснюється тим, що воно впливає не лише на свідомість учнів, а й залучає їхні емоції та мотивацію, стимулюючи активне пізнання [11, с. 32].

До основних переваг інтерактивного навчання належать:

- залучення до роботи всіх учнів класу;
- розвиток навичок співпраці у команді;
- формування позитивного ставлення до опонентів;
- можливість кожного учня висловити власну думку;
- створення ситуації успіху;
- ефективне засвоєння значного обсягу нового матеріалу за короткий час;
- удосконалення комунікативних умінь, таких як толерантне спілкування, аргументація власної позиції та пошук альтернативних рішень.

Використання інтерактивних методів особливо доречне у навчанні англомовного читання учнів старших класів, оскільки наукові дослідження підтверджують ефективність інтерактивного навчання для глибокого опрацювання текстової інформації. Застосування таких підходів підвищує ефективність уроку та сприяє глибшому розумінню текстів учнями. Читання іноземною мовою потребує не лише розуміння тексту, а й розвитку мовленнєвих умінь, критичного мислення та стратегій обробки інформації.

Отже, перевагами застосування інтерактивних методів навчання у старших класах у процесі вивчення англійської мови є:

- 1) встановлення дружньої атмосфери і взаємозв'язків між учасниками спілкування;
- 2) отримання учнями можливості бути більш незалежними і впевненими в собі;
- 3) заохочення вчителем учнів до співпраці;
- 4) отримання учнями можливості подолати проблему мовного бар'єру;
- 5) залучення до роботи кожного учня;
- 6) допомога із відсталими учнями;
- 7) постійне й активне використання раніше набутого досвіду [28, с. 45].

Накопичений вже сьогодні в Україні та за кордоном досвід засвідчує, що інтерактивні методи навчання сприяють інтенсифікації освітнього процесу та активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів. Це виявляється в необхідності: аналізувати навчальну інформацію, творчо підходити до засвоєння навчального матеріалу й тому зробити засвоєння знань більш доступним; самостійно знаходити можливі ресурси для вирішення проблеми; виробляти стратегію досягнення цілей та планувати конкретні дії; навчитись формулювати власну думку, правильно її виражати, доводити власну точку зору, аргументувати й дискутувати; навчитись слухати іншу людину, поважати альтернативну думку; моделювати різні соціальні ситуації, збагачувати власний соціальний досвід через включення в різні життєві ситуації і переживати їх; вчитись будувати конструктивні відносини в групі, визначати своє місце в ній, уникати конфліктів, розв'язувати їх, шукати компроміси, прагнути діалогу; знаходити спільне розв'язання проблеми; розвивати вміння проектної діяльності, самостійної роботи, виконання творчих задумів [18, с. 69].

До основних характеристик інтерактивного навчання відносять:

- 1) Активна участь: Учні активно залучаються до процесу навчання, беручи участь в дискусіях, групових проектах, рольових іграх та інших видах діяльності.
- 2) Взаємодія: Учні співпрацюють один з одним, обмінюються ідеями та досвідом, що сприяє розвитку комунікативних навичок та соціалізації.

3) Фокус на учня: Інтерактивне навчання ставить учня в центр навчального процесу, враховуючи його індивідуальні потреби та інтереси.

4) Практичне застосування: Учні застосовують отримані знання на практиці, вирішуючи реальні проблеми та завдання.

5) Зворотний зв'язок: Учні отримують постійний зворотний зв'язок від вчителя та однокласників, що допомагає їм покращити свої результати [14, с.13].

Виділяють наступні переваги інтерактивного навчання [28, с.84].

- 1) Підвищує інтерес та мотивацію учнів до навчання.
- 2) Розвиває критичне мислення, творчість та навички вирішення проблем.
- 3) Сприяє кращому засвоєнню матеріалу.
- 4) Формує навички роботи в команді та співпраці.
- 5) Розвиває комунікативні навички та соціалізацію.

Інтерактивне навчання може використовуватись у різних формах, таких як:

- 1) Групові дискусії.
- 2) Рольові ігри.
- 3) Проектна робота.
- 4) Кейс-стаді [28, с. 5].

Організація інтерактивного навчання відбувається у різних формах, таких як групова робота, парна робота, колективне обговорення, семінари, практикуми, тренінги, що забезпечують активну участь кожного учня в освітньому процесі.

Отже, інтерактивне навчання являє собою педагогічну технологію, сутність якої полягає в організації активної та різнобічної взаємодії між учасниками освітнього процесу. Ця технологія спрямована на стимулювання самостійного мислення, критичного аналізу, творчості та обміну знаннями між учнями. Вона передбачає використання різноманітних методів, що активізують

пізнавальну діяльність, таких як дискусії, мозкові штурми, рольові ігри, проєктна робота, кейс-методи та інші.

Для ефективної реалізації інтерактивного навчання застосовуються різноманітні засоби, включаючи технічні (комп'ютери, інтерактивні дошки, освітні платформи, онлайн-інструменти), дидактичні (навчальні ігри, роздаткові матеріали, мультимедійні презентації) та комунікаційні.

1.4 Застосування інтерактивних методів до текстів різних жанрів у навчанні читанню учнів старших класів

Сучасна освітня парадигма зіштовхується з актуальною проблемою: в умовах домінування традиційних форм і методів навчання контингент учнів демонструє недостатню сформованість навичок самостійного пошуку, критичного аналізу та практичного застосування отриманої інформації, що є суттєвим дидактичним недоліком. Нажаль, не всі учні готові повністю зосередитися на уроці, і вони можуть відволікатися під час уроку та припиняти участь. Тому роль вчителя у створенні інтерактивного навчального середовища є надзвичайно важливою. Якщо вчитель не залучає всіх учнів до уроку, лише 20% учнів зможуть сконцентруватися на занятті та працювати продуктивно. Щоб усі 100% класу брали активну участь, варто залучати їх до дискусій, дебатів та командних проєктів у парах [11, с. 14].

Одним із найважливіших напрямків удосконалення навчання учнів старших класів є пошуки впровадження у освітній процес інтерактивних методів.

Інтерактивні методи, такі як рольові ігри, дискусії, робота в групах, мікрофон, групові проєкти, індивідуальні та колективні вправи з текстами науково-популярного та художнього жанрів з використання онлайн-платформ (Kahoot, Quizlet, Padlet, Wordwall, LearningApps) дозволяють учням не лише сприймати інформацію, але й активно брати участь у освітньому процесі,

розвиваючи критичне мислення, творчість та комунікативні навички і вміння. Розглянемо деякі платформи, які можна використовувати в інтерактивному навчанні:

1) Kahoot: ігрова онлайн-платформа для вікторин. Учитель створює тести, учні відповідають у реальному часі.

Роль: тренування лексики, граматики, розуміння текстів у форматі гри; миттєвий зворотний зв'язок.

2) Quizlet: сервіс для створення й використання електронних карток, вправ на запам'ятовування.

Роль: ефективне засвоєння нових слів, термінів, правопису; персоналізоване повторення.

3) Padlet: онлайн-дошка, де учні й учитель розміщують повідомлення, картинки, посилання, документи.

Роль: колективна робота з текстами, проектами, обговорення прочитаного; розвиток письма й критичного мислення.

4) Wordwall: платформа з готовими інтерактивними шаблонами (кресворди, відповідності, обертові колеса тощо).

Роль: закріплення лексики, граматичних структур, швидке повторення у форматі гри.

6) LearningApps: безкоштовний конструктор інтерактивних вправ (тести, пазли, сортування, відео-запитання).

Роль: створення різноманітних вправ на читання, аудіювання, переклад; індивідуалізація навчання.

Усі ці сервіси з інтерактивними методами роблять уроки динамічнішими й цікавішими; підтримують інтерактивне навчання; допомагають тренувати й контролювати лексико-граматичні навички та розуміння текстів англійською.

Перед тим як застосовувати інтерактивні методи, важливо:

- Враховувати інтереси учнів та їхній рівень володіння англійською мовою.
- Обирати тексти, які відповідають навчальній програмі.

- Мотивувати учнів читати твори різних жанрів.
- Збагачувати навчальний процес додатковими ресурсами, такими як аудіокнижки, фільми та онлайн-платформи, що сприяють підвищенню інтересу учнів до читання та роблять його більш захопливим.

Під час одного уроку доцільно застосовувати одну-дві інтерактивні вправи, аби не перевантажувати учнів та забезпечити глибше опрацювання матеріалу. Такий підхід сприяє активізації освітнього процесу й кращому розумінню особливостей різних жанрів художньої літератури.

Відповідно до вимог програми, у процесі навчання читанню учнів старших класів використовуються автентичні навчальні тексти. Автентичний текст (від грецьк. *Authentikos* — справжній) як текст будь-якого документа, який є відповідним за змістом тексту іншою мовою і має однакову з ним силу. В автентичному навчальному тексті представлено не тільки відбір іншомовної лексики та правильне граматичне оформлення висловлювання, але і змістову сторону повідомлення. Під автентичним розуміють текст, що є оригінальним, справжнім текстом, запозиченим з оригінальних джерел, створеним носієм мови та спочатку не призначеним для навчальних цілей. Автентичні тексти – це тексти, запозичені з комунікативної практики носіїв мови. Виділяють два види автентичних текстів, представлених різними жанровими формами:

1. Функціональні тексти повсякденного вжитку, які інструктують або рекламують. До них належать покажчики, дорожні знаки, вивіски, схеми, діаграми, малюнки, театральні програмки, інструкції тощо.

2. Інформативні тексти, що виконують інформаційну функцію і містять відомості, що постійно оновлюються. Це статті, інтерв'ю, опитування думок, листи читачів у друкованих виданнях та ін.

Автентичні тексти на занятті з англійської мови мають виконувати такі функції:

- інформативну (подавати відомості про англomовні країни і про англійську мову);
- стимулюючу (розвивати пізнавальну активність і творчість учнів);

- інтегративну (спиратися на знання учнями інших предметів і їхній життєвий досвід);
- виховну (сприяти розвитку особистості учнів і формувати інтерес до предмета);
- контролюючу (перевіряти знання, навички та вміння учнів).

Аспекти автентичності навчального тексту: культурологічний, інформативний, ситуативний, національної ментальності, реактивний, оформлення й автентичність навчальних завдань до текстів. [16, с.108]. Культурологічна автентичність полягає в тому, що тексти, котрі розповідають про історію країни, мова якої вивчається, про її столицю, визначні місця, про її традиції, культуру тощо сприяють розширенню світогляду учня й одночасно є засобом вивчення мови. Вивчення культури іншого народу за допомогою мови — це один із важливих аспектів діалогу культур у сучасному світі. Досягнення культурологічної автентичності навчальних текстів дозволяє ефективніше здійснювати два найважливіші завдання, що стоять перед учнем: вивчення англійської мови для професійного спілкування та вивчення культури. [16, с. 108].

Інформативна автентичність визначається тим, що кожен природний текст має в собі будь-яку нову інформацію, яка зацікавить читача. Ця вимога актуальна і для навчального тексту: його зміст добирається відповідно до вікових особливостей, інтересів, професійної спрямованості учнів; різноманітна інформація оцінюється з погляду як її значущості, так і доступності для учнів. Текст можна визнати інформативно автентичним, якщо він викликає природний інтерес у читача або слухача. Варто зауважити, що інформація — це засіб підвищити мотивацію учнів, викликати зацікавленість у розумінні змісту прочитаного. Ретельний добір інформаційних автентичних текстів і різноманітність тематики дозволяють зробити мову засобом розвитку і формування особистості учня, майбутнього спеціаліста [16, с. 109].

Ситуативна автентичність припускає природність ситуації, яка пропонується як навчальна ілюстрація, інтерес до запропонованої теми і

природне емоційне обговорення її студентом на занятті з англійської мови. Текст складається таким чином, щоб читач або слухач могли впізнати в ньому знайомий їм у повсякденному житті тип тексту [16, с. 108]. Це особисті листи, анекдоти, жарти, статті з газет або журналів, реклами, кулінарні рецепти, науково-популярні та країнознавчі тексти. Така жанрово-композиційна різноманітність прикладних автентичних матеріалів дозволяє познайомити учнів із мовними кліше, фразеологією, лексикою, які пов'язані з різними сферами життя і належать до різних стилів, а також є матеріалом для навчання природної мовленнєвої поведінки в найрізноманітніших ситуаціях повсякденного життя, формують позитивне ставлення до предмета. Автентичність національної ментальності полягає в тому, що при відборі автентичного тексту не можна забувати про національну специфіку тієї країни, мова якої вивчається [16, с. 108].

Спроба відобразити типову для життя носіїв мови ситуацію не завжди може бути адекватно сприйнята читачем чи слухачем. Це стосується тих випадків, коли автор тексту і читач є представниками зовсім різних за своєю суттю культур, різнорідних соціальних стереотипів і цінностей.

У реальному житті будь-який почутий або прочитаний текст викликає у людини ту або іншу реакцію. Отже, при підборі навчального тексту йому потрібно надавати здатність викликати у учня автентичний емоційний, розумовий і мовний відгук. Реактивна автентичність досягається різноманітними засобами, наприклад, окличні речення, вигуки, риторичні питання, підсилювальні конструкції, оцінні слова надають автентичному тексту виразність, емоційну забарвленість, викликають інтерес у читача чи слухача. Стимулює відповідну реакцію учня і така властивість навчального автентичного тексту, як спрямованість, тобто наявність передбачуваного співрозмовника.

У освітньому процесі використовуються спеціально складені навчальні тексти. Необхідно створити у читачів враження, що вони читають «справжній» текст, а не просто чергову вправу, оскільки такий настрій підвищує мотивацію

до навчання та інтерес до матеріалу. Важливу роль тут відіграє автентичність оформлення тексту. У сучасних підручниках з іноземної мови тексти часто представлені нібито у факсимільній репродукції, наприклад, оголошення зображується у вигляді листка паперу, заповненого від руки, і розміщується на дошці. Навчальні тексти часто супроводжуються малюнками, схемами, географічними картами, діаграмами, що наближує їх до аналогічних за змістом текстів, які існують у позанавчальному середовищі. Фотографії персонажів, котрі перебувають залежно від змісту тексту у квартирі, на вулиці, на пошті, в бібліотеці і т. п., надають переконливості й автентичності навчальному тексту. В аудіотексті важливим є звуковий ряд: шум транспорту, розмови перехожих, дзвінки телефону, музика тощо. Це допомагає краще зрозуміти характер обставин, які пропонуються, формує навичку сприймання іноземної мови на тлі різноманітних перешкод, із якими ми неминуче стикаємося в повсякденному житті. Без перерахованих «дрібниць» робота з текстом втрачає властивості реальної комунікації, що завжди відбувається в конкретних обставинах між конкретними людьми. Автентичне оформлення не тільки привертає увагу учнів, але й полегшує розуміння комунікативного завдання тексту, встановлення його зв'язків із реальністю. Автентичність навчальних завдань до текстів. Автентичні завдання стимулюють взаємодію читача або слухача з текстом (аудіотекстом) на основі операцій, які здійснюються у позанавчальному середовищі під час роботи з джерелами інформації. Варто зазначити, що автентичність навчального тексту — це відносна властивість, залежна від цілого ряду факторів. Це можуть бути умови, в яких застосовується автентичний навчальний текст, індивідуальні особливості учнів, цілі, що поставив вчитель, та ін. Завдання, сформульоване правильно, може надати більш вмотивований, природний характер роботі з найпростішим текстом і зробити його більш автентичним.

Так, наприклад, роботу над вивченим зразком можна урізноманітнити, використавши «персоналізацію спілкування», тобто запропонувати учням

увияти себе в різних ролях і відтворити діалог з іншою інтонацією залежно від зображуваних персонажів і їхніх настроїв.

Дослідники виокремлюють такі завдання для опрацювання автентичного тексту:

1. Використання завдань мовленнєвої взаємодії (interactive activities). Завдання виконуються в парах або малих групах, поступово перетворюючись у завдання для всієї групи учнів. Широко відомими є три різновиди мовленнєвої взаємодії учнів: співробітництво учасників у виробленні єдиної ідеї; комбінування інформації, відомої різним учасникам; передача інформації від одного учасника до іншого.

2. Використання завдань з «інформаційною прогалиною» (information gap). Особливо цінними для особистого розвитку є завдання типу «opinion gap», коли учні мають різні переконання, погляди, а потрібно дійти єдиної думки, та «reasoning gap», коли різні докази необхідно зіставити.

3. Використання проблемно орієнтованих завдань. Такі завдання базуються на припущенні, здогадці, класифікації, знаходженні подібностей розбіжностей, ранжуванні, відкритті, інтерпретації, умовиводі, судженні, виключенні зайвого, послідовності дій, причинно-наслідкових розмірковуваннях, критичному мисленні.

4. Використання ситуацій спонтанного спілкування, коли навчальна ситуація переходить у природну. Якщо текст насичений фактами, які автор вважає важливими, можна привернути до них увагу учнів за допомогою передтекстових завдань різного типу, що стимулюють більш вдумливе й осмислене читання чи прослуховування. Можна запропонувати учням робити записи під час читання або прослуховування. Грамотно сформульоване завдання концентрує увагу учнів на автентичних операціях вилучення інформації при читанні або прослуховуванні. Від характеру завдання багато в чому залежить, чи буде текст сприйнятий як автентичний. Таким чином, змістова автентичність навчального тексту визначається за такими критеріями:

1) текст має відтворювати особливості культури й менталітету носіїв мови;

2) містити нову і цікаву для учнів інформацію;

3) природно представляти в тексті персонажів та обставини;

4) викликати у учнів природний емоційний відгук;

5) супроводжуватися автентичним ілюстративним матеріалом; завдання до тексту повинні бути автентичними [16, с. 109].

Розглянемо, як інтерактивні вправи можна ефективно поєднувати з різними літературними жанрами у роботі з автентичними навчальними текстами.

Художня література:

Класична література:

Інтерактивні методи «гарячий стілець» і «суд» — це активні форми навчання, які сприяють розвитку критичного мислення, мовленнєвої активності та глибшому осмисленню навчального матеріалу. Ось короткий опис кожного з них:

«Гарячий стілець» (Hot Seat)

Суть методу: один учень сідає на «гарячий стілець» і виступає в ролі літературного персонажа. Інші учні ставлять йому запитання, а він відповідає від імені свого героя.

Мета:

- розвивати навички говоріння англійською мовою;
- глибше осмислювати характер, мотиви, вчинки персонажів;
- стимулювати аналітичне мислення.

Застосування:

- після прочитання оповідання, драми, роману;
- підходить для жанрів, що містять яскравих персонажів — драма, пригодницька література, детектив.

«Суд» (Courtroom Trial)

Суть методу: учні інсценують судовий процес над літературним персонажем або з приводу конфліктної ситуації в тексті. Учасники розподіляються на ролі: суддя, адвокати, прокурори, свідки, підсудний, журі.

Мета:

- аргументовано висловлювати думки;
- аналізувати вчинки героїв з різних точок зору;
- формувати навички дебатів і публічних виступів.

Застосування:

– після вивчення творів із морально-етичними дилемами або конфліктами — драма, психологічна проза, соціально-побутові твори.

Гарячий стілець та Суд над персонажем сприяють глибокому аналізу персонажів та їхніх дій, дозволяючи учням зрозуміти мотивацію героїв та моральні дилеми, порушені в творах.

Наукова фантастика та фентезі:

Наукова фантастика — жанр, який ґрунтується на наукових або псевдонаукових припущеннях. Події відбуваються у майбутньому або в альтернативній реальності, де наука, техніка, космос чи нові технології мають вирішальне значення.

Основні риси:

- технічні інновації (роботи, штучний інтелект, космічні подорожі);
- наукове обґрунтування подій;
- дослідження впливу наукового прогресу на суспільство;
- іноді — соціальна критика або прогнози майбутнього.

Фентезі — жанр, який описує вигадані світи, де діють магія, чарівні істоти та надприродні сили. Події часто не мають логічного або наукового пояснення.

Основні риси:

- вигаданий світ із власними законами;
- магія, чарівництво, героїчні пригоди;

- боротьба добра і зла;
- часто — мотиви міфології, епосу, легенд.

Створення світу та рольові ігри стимулюють уяву та творчість, дозволяючи учням зануритися в вигадані світи та розвинути навички моделювання.

«Шкала думок»

Метод «шкала думок» — це різновид інтерактивного методу «Займи позицію», який використовується для розвитку критичного мислення, уміння аргументовано висловлювати власну точку зору та слухати інших.

Підготувавши аргументи щодо проблеми, яка обговорюється, учні розташовуються однією лінією у будь-якому вільному місці класу (наприклад, біля дошки). Визначити своє ваше місце допоможуть плакати, що розміщуватимуться на початку, посередині та у кінці шкали («згодна, згоден на 100%», «згодна, згоден на 50%», «згодна, згоден на 0%»). Після аргументації всіма, хто вишикувався по шкалі, ви можете змінити свою позицію, пояснивши, які саме аргументи вплинули на ваше рішення.

Молодіжна література:

Молодіжна література — це жанр художньої літератури, орієнтований переважно на учнів старших класів.

Функції молодіжної літератури:

- допомагає підліткам осмислити власні емоції та досвід;
- сприяє формуванню особистості;
- стимулює розвиток читацької культури;
- порушує важливі соціальні та психологічні проблеми.

Різновидом молодіжної літератури є детективи

Детективи:

Розслідування та створення власних детективних історій розвивають логічне мислення та уважність до деталей, дозволяючи учням застосовувати аналітичні навички на практиці.

Нехудожня література:

Нехудожня література — це література, яка не має художнього вигадування, а базується на фактах, реальних подіях, наукових знаннях, практичних порадах або документальних матеріалах. Вона покликана інформувати, навчати, пояснювати або переконувати читача, а не розважати через художній сюжет.

Основні ознаки нехудожньої літератури є:

- Фактичність і об'єктивність.
- Відсутність вигаданих персонажів або подій.
- Опис реальних явищ, процесів, фактів.
- Логічна структура і чіткість викладу.

Біографії та автобіографії:

– Інтерв'ю з історичною постаттю дозволяють учням глибше зрозуміти історичний контекст та особистість автора.

– Мікрофон надасть можливість кожному й кожній сказати щось швидко, по черзі, відповідаючи на запитання або висловлюючи свою думку чи позицію.

Правила проведення:

- Вчитель учням: уявіть, що у вас в руках мікрофон і вам потрібно висловити думку.
- Говорить тільки той або та, у кого уявний мікрофон;
- Подані відповіді не коментуються і не оцінюються.

Науково-популярна та історична література:

– Наукові проекти, дебати та реконструкції історичних подій стимулюють дослідницьку діяльність та розвивають навички аналізу та синтезу інформації.

– Метод прес використовується у випадках, коли виникають суперечливі питання і вам потрібно зайняти й аргументувати чітко визначену позицію з суспільної проблеми, що обговорюється. Метою застосування цього

методу є надання учням та ученицям можливості під час уроків навчитися формулювати й висловлювати свою думку з дискусійного питання аргументовано в чіткій та стислій формі.

Метод «прес» має таку структуру та етапи (слід роздати (написати на дошці, на плакаті) учням матеріали, в яких зазначені чотири етапи методу):

1. ПОЗИЦІЯ: Я вважаю, що ... (висловіть свою думку, поясніть, у чому полягає ваш погляд).

2. ОБҐРУНТУВАННЯ: тому, що ... (наведіть причину появи цієї думки, тобто на чому ґрунтуються докази на підтримку вашої позиції).

3. ПРИКЛАД: наприклад ... (наведіть факти, які демонструють ваші докази, вони підсилять вашу позицію).

4. ВИСНОВКИ: Отже (тому), я вважаю ... (узагальніть свою думку, зробіть висновок про те, що необхідно робити; тобто, це є заклик прийняти вашу позицію). Захищаючи свою позицію, намагайтесь дотримуватися структури методу «прес».

Науково-популярна література:

Науково-популярна література — це вид нехудожньої літератури, який пояснює наукові знання доступною, цікавою і зрозумілою мовою для широкого кола читачів (не лише для фахівців).

– Науковий проект: Учні проводять власні наукові дослідження, засновані на темах, порушених у книзі.

– Дебати: Організувати дебати на тему наукових відкриттів та їхнього впливу на суспільство.

– Метод «акваріума» використовується, коли потрібно знайти рішення проблеми, і кожен учень повинен висловити своє бачення запропонованого рішення. Невеликі групи учнів сідають у центрі класу і утворюють «акваріум». Решта учнів класу сідають навколо них і уважно слухають роздуми малих груп, не беручи участі в обговоренні «рибок». Коли настане час, дайте кожному учневі можливість висловити свої думки щодо обговорення в малих групах. Вправа має завершитися, коли кожна група учнів у класі побуває в «акваріумі».

– У методі «Обертаємося по двоє» або «Обертаємося по троє» групи з двох або трьох учнів обговорюють питання, а потім кожен учень приєднується до іншої групи, щоб поділитися своїми думками з іншими учнями і разом обговорити нове питання вчителя. Використовуючи цей метод, учні навчаються спілкуватися з людьми з різними характерами, приймати погляди інших і, навпаки, відстоювати власні погляди, не порушуючи прав інших.

– Використовуючи метод «розмова вдвох і вчотирьох», учні навчаються знаходити компроміси і розуміти своїх партнерів по діалогу Вправа «двоє на четвірку» починається з роботи учнів у парах, потім, залежно від кількості учнів у класі, пари об'єднуються в групи по чотири, групи по чотири - у групи по вісім а потім об'єднують їх у групи.

– «Мозковий штурм» — це метод, при якому всі учасники можуть вільно (без критики й оцінювання з боку ведучого та інших учасників) висловлювати будь-які думки, навіть абсурдні та фантастичні, щодо поставленого питання або проблеми. (16, стор35)

– Метод каруселі підходить, коли учням потрібно обговорити спірні питання, що включають різні точки зору. Мета цього методу — розвивати в учнів навички міжособистісного спілкування, критичного мислення та впевненої поведінки, а також уміння доводити свою точку зору за допомогою конкретних аргументів і доказів, не порушуючи при цьому права інших. Посадіть учнів з двома протилежними поглядами на проблему у два кола, обличчям один до одного. Під час вправи учні переконують своїх опонентів і демонструють учителеві глибину своїх знань.

Історична література:

Історична література — це вид літератури, який зосереджується на подіях минулого, постатях, фактах та явищах, пов'язаних з історією людства.

– Реконструкція історичної події: Учні працюють в групах, відтворюючи історичні події, використовуючи рольові ігри та драматизацію.

- Створення історичної карти: Учні створюють карти історичних подій, відображаючи територіальні зміни та переміщення військ.

Статті з журналів та газет:

- Аналіз медіа: Учні аналізують статті з різних джерел, порівнюючи точки зору та виявляючи упередження.

- Створення власної газети": Учні створюють власну газету, пишучи статті на актуальні теми.

Інші жанри:

Поезія:

- Поетичний слем: Учні читають власні вірші та оцінюють роботи інших.

- Візуалізація поезії: Учні створюють візуальні образи, натхненні поетичними творами.

Драма:

- Інсценізація: Учні інсценують уривки з п'єс, розвиваючи акторські навички та розуміння персонажів.

- Аналіз персонажів: Учні аналізують мотивацію та дії персонажів, обговорюючи їхні стосунки та конфлікти.

Загальні інтерактивні методи:

- Робота в групах: Сприяє співпраці та обміну ідеями.
- Дискусії та дебати: Розвивають критичне мислення та навички аргументації.

- Рольові ігри: Допомагають зрозуміти персонажів та їхні мотивації.

- Створення проєктів: Стимулює творчість та застосування знань на практиці.

- Використання технологій: Дозволяє створювати інтерактивні презентації, відео та інші мультимедійні матеріали [28, с.78].

Отже, застосування інтерактивних методів робить навчання англomовному читанню учнів старших класів більш захопливим та ефективним,

допомагаючи учням глибше зрозуміти твори та розвинути важливі навички та вміння.

Висновок до розділу 1

Дослідження теоретичних засад розвитку вмінь читання англomовних текстів різних жанрів з використанням інтерактивних методів дозволило зробити наступні висновки:

1. Читання – це багатогранний процес, який є складним когнітивним процесом, що включає в себе не лише розпізнавання графічних символів, але й розуміння змісту, аналіз, інтерпретацію та оцінку прочитаного. Ефективне читання передбачає розвиток різних типів читання (ознайомлювальне, пошукове, вивчаюче) та формування відповідних прийомів читання.

2. Розвиток вмінь читання англomовних текстів є важливою складовою освітнього процесу, оскільки він сприяє розвитку англomовної комунікативної компетентності в читанні, розширенню словникового запасу та розвитку критичного мислення. Використання інтерактивних методів навчання значно підвищує ефективність засвоєння навчального матеріалу, оскільки створює сприятливі умови для активної взаємодії учнів, підвищення їхньої мотивації та залученості в освітній процес.

3. Інтерактивні методи – це ефективний інструмент навчання, що сприяють активному залученню учнів до процесу читання, підвищують їх мотивацію та інтерес до вивчення англійської мови. Використання інтерактивних технологій дозволяє зробити процес читання більш динамічним, цікавим та ефективним. Інтерактивні методи сприяють розвитку комунікативних умінь, оскільки передбачають активну взаємодію учнів між собою та з учителем.

4. Інтерактивні методи, такі як робота в групах, рольові ігри, метод проєктів, дебати та дискусії, сприяють формуванню комунікативних навичок і

умінь, що є важливими для ефективного читання та розуміння текстів. Вони дозволяють залучати учнів до активного обговорення прочитаного, аналізу змісту та співвіднесення отриманої інформації з власним досвідом.

5. Застосування сучасних технологій, таких як мультимедійні засоби, онлайн-платформи, мобільні додатки та інтерактивні завдання, також є важливим чинником у розвитку вмінь читання у процесі інтерактивного навчання англійської мови. Вони допомагають створювати цікаві та індивідуалізовані умови навчання, що сприяють підвищенню рівня розуміння текстів і вдосконаленню навичок самостійної роботи з інформацією.

6. Одним із ключових аспектів інтерактивного навчання є формування позитивної навчальної атмосфери, яка сприяє зниженню рівня тривожності учнів, покращенню їхньої впевненості у власних силах та розвитку творчих здібностей. Крім того, активне використання інтерактивних методів дозволяє викладачам адаптувати навчальний процес до індивідуальних особливостей учнів, що підвищує його ефективність. Практичне застосування інтерактивних методів дозволяє підвищити рівень сформованості читацьких умінь учнів та їх готовність до використання англійської мови в реальних ситуаціях.

7. Таким чином, використання інтерактивних методів є перспективним напрямом розвитку вмінь читання англійських текстів. Їх впровадження в освітній процес дозволить зробити навчання більш ефективним, цікавим та мотивуючим для учнів. Інтерактивні методи є потужним інструментом у розвитку вмінь читання англійських текстів, оскільки вони забезпечують активну участь учнів, підвищують рівень мотивації, сприяють глибшому розумінню текстів та розвитку навичок критичного мислення. Подальше дослідження та впровадження інтерактивних підходів у процес навчання іноземних мов сприятиме підвищенню якості освіти та підготовці учнів до ефективного комунікації в сучасному світі.

8. З'ясовано, що системне поєднання жанрового підходу до добору автентичних навчальних текстів із інтерактивними методами навчання дозволяє ефективно розвивати вміння читання англійських текстів у старшокласників.

Це підвищує рівень розуміння, мотивацію та здатність учнів критично осмислювати й застосовувати інформацію, створює умови для формування стійких навичок самостійної роботи з автентичними матеріалами й готує їх до успішної комунікації у сучасному глобалізованому середовищі.

9. Отже, використання автентичного тексту, який є природним мовленнєвим текстом, створеним із методичною метою, дозволить більш ефективно здійснювати навчання читання та імітувати занурення у природне мовленнєве середовище. Використання інтерактивних методів у роботі з різними жанрами текстів робить процес читання динамічним і персоналізованим. Такий підхід дає змогу адаптувати складність матеріалу й види діяльності до рівня та інтересів учнів, розвиваючи англомовну компетентність у читанні учнів старших класів і готовність до реального спілкування англійською мовою.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ВМІНЬ ЧИТАННЯ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ РІЗНИХ ЖАНРІВ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ

2.1. Комплекс вправ для розвитку вмінь читання англomовних текстів різних жанрів учнів старших класів з використанням інтерактивних методів

У процесі формування вмінь читання англomовних текстів різних жанрів в учнів старших класів важливою є поетапна організація роботи з текстом, яка передбачає дотекстовий, текстовий та післятекстовий етапи (див. таблицю 2.1). Кожен із цих етапів має свою специфічну мету та зміст діяльності, що сприяє розвитку не лише читацької, а й комунікативної та когнітивної компетентностей учнів.

Етапи роботи з текстом під час формування умінь читання відображено в таблиці 2.1

Таблиця 2.1

Етапи роботи з текстом під час формування умінь читання

Назва етапу	Мета	Зміст
<i>Дотекстовий</i>	- підготовка до сприйняття тексту; - активізація фонових знань; - передбачення змісту;	Виконання вправ на актуалізацію лексики, прогнозування, роботу з заголовками чи ілюстраціями.
<i>Текстовий</i>	- формування навичок детального та загального розуміння тексту; - розвиток аналітичного мислення;	Читання тексту з різними завданнями: на знаходження фактів, деталізацію, встановлення логічних зв'язків.
<i>Післятекстовий</i>	- перевірка розуміння; - інтерпретація та осмислення інформації; - розвиток мовлення на основі прочитаного;	Виконання творчих завдань, обговорення, рольові ігри, написання висловлювань тощо.

До дотекстового етапу ефективно застосовуються такі стратегії, як:

- передбачення змісту за заголовком і ключовими словами;
- виокремлення нової лексики за формальними та семантичними ознаками;
- застосування метакогнітивних стратегій і прийомів запам'ятовування.

На текстовому етапі доречними є стратегії:

- аналізу інформації;
- встановлення логічних зв'язків;
- переробки прочитаного з метою спілкування;
- когнітивні та компенсаторні стратегії.

Післятекстовий етап передбачає стратегії:

- узагальнення інформації;
- ведення тематичних записів;
- зіставлення з рідною мовою;
- передбачення, когнітивні та соціальні стратегії, афективні прийоми.

У межах даного дослідження було створено комплекс вправ з читання, адаптованих до різних жанрів текстів та спрямованих на розвиток англomовної компетентності в читанні учнів старших класів. Тематика завдань є різноманітною, що дозволяє не лише удосконалити вміння читання, а й повторити та систематизувати вивчений протягом року матеріал, активізуючи знання в інтерактивному освітньому середовищі.

ВПРАВА 1

Етап: дотекстовий

Тип вправи: комунікативна, рецептивно-продуктивна, з опорою, частково керована, парна, аудиторна.

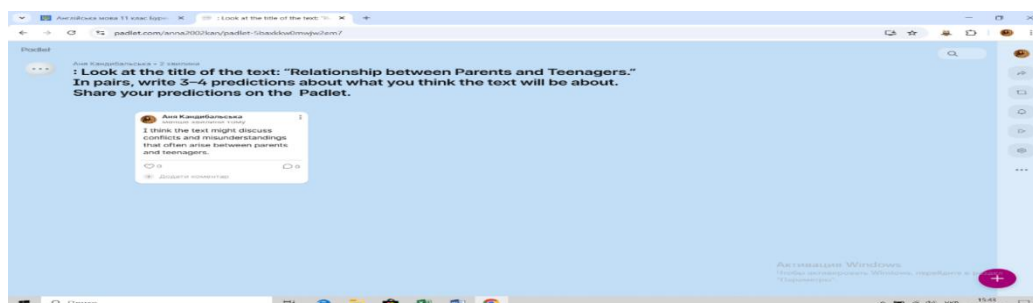
Вид вправи: прогнозування за заголовком (predicting).

Мета: розвиток умінь передбачення змісту тексту на основі заголовка; активізація когнітивних навичок і попереднього досвіду; підготовка до усвідомленого читання.

Інтерактивний метод/прийом: «Predicting» (прогнозування).

Як працюємо з методом: Учні в парах аналізують заголовок тексту та формулюють свої припущення щодо його змісту. Метод прогнозування активізує критичне мислення, попередні знання та досвід, а також залучає учнів до активного сприйняття теми ще до читання. Для підвищення мотивації та інтерактивності використовується онлайн-дошка Padlet, де учні можуть опублікувати свої прогнози та побачити думки однокласників. Це сприяє взаємонавчанню та колективному обговоренню.

Інструкція: Look at the title of the text: “Relationship between Parents and Teenagers.” In pairs, write 3–4 predictions about what you think the text will be about. Share your predictions on the Padlet.

ВПРАВА 2

Етап: текстовий

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-продуктивна, з опорою, частково керована, індивідуальна або в парах.

Вид вправи: заповнення таблиці на основі прочитаного.

Мета: розвиток умінь смислового читання текстів публіцистичного / інформаційного жанру, вміння структурувати та порівнювати інформацію, формування критичного мислення.

Інтерактивний метод/прийом: «Graphic Organizer» (таблиця / органайзер інформації).

Як працюємо з методом: Учні читають текст і відбирають ключову інформацію для заповнення таблиці. Використання графічного органайзера допомагає структурувати матеріал, чітко розділяти основні ідеї та деталі, порівнювати факти. Робота може виконуватися індивідуально або в парах, що сприяє як розвитку самостійних умінь аналізу тексту, так і взаємонавчанню.

Метод стимулює критичне мислення та дозволяє ефективно узагальнювати інформацію.

Інструкція: Read the text “Relationship between Parents and Teenagers.”

Then fill in the table below based on the information from the text. Work in pairs.

Relationship between Parents and Teenagers

They say that youth is the ...⁽⁹⁾ time of teenagers' life because it means love, friendship, romance, new discoveries and lots more. At the same time it is also the ...⁽¹⁰⁾ period for making important decisions which will influence all their life. As teenagers have to find their own place in society their parents must do their best to help them ...⁽¹¹⁾ all the problems. And one of the most necessary conditions is relationship between parents and teenagers in order to reach the best results.

Teenagers face a lot of temptations including increased use of communication devices and social media and lots more.

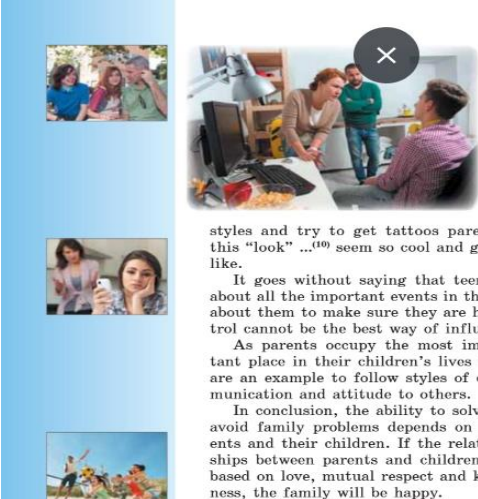
Sometimes risky teenage ...⁽¹²⁾ can lead to self-harm or physical and psychological damages. First of all they can ...⁽¹³⁾ in different bad things long before they reach the legal age. More than 92 % of teens use their smartphones and social media every day. Such use of communication devices and social media can turn ...⁽¹⁴⁾ an addiction and affect teenagers' lifestyle. Sometimes when teenagers are in depression they can set mood swings off and start endless tirades of how unfair their parents are or they can get angry with their parents even because ...⁽¹⁵⁾ incomprehensible reasons.

Very often teenagers are rebellious and refuse to obey rules, they begin to make a drastic change in their appearance, style of dressing, share more with their friends than they do with their parents, spend more time with their friends instead of going home. They often can be confused and indecisive because of the physical and emotional changes they go through.

Teenagers always have different problems at school, at home, even with their friends. But the main thing for them is ...⁽¹⁶⁾ that their parents love them, that they are ready to communicate with them, to give a piece of advice, to help them, to share their knowledge and experience with them.

So parents have to remember that one of the most effective ways to prevent teenagers' indulging in bad things and to help them in solving their problems is to talk about these problems calmly explaining why teenagers shouldn't do this or that. Parents have to avoid an accusing tone when they talk to them and try to be ...⁽¹⁷⁾ with their children.

As for using of communication devices and social media, parents have to

encourage teenagers to talk about what they do online staying friendly and open to teenagers' interests. Though teenagers must know that they can have restrictions on time spent on texting and calling their friends when they are at home.

When teens start using make-up, change their hair styles and try to get tattoos parents have to persuade them that this "look" ...⁽¹⁸⁾ seem so cool and give them better options they may like.

It goes without saying that teenagers must inform their parents about all the important events in their lives only because parents care about them to make sure they are happy. Of course, superfluous control cannot be the best way of influence on children.

As parents occupy the most important place in their children's lives they are an example to follow styles of communication and attitude to others.

In conclusion, the ability to solve or avoid family problems depends on parents and their children. If the relationships between parents and children are based on love, mutual respect and kindness, the family will be happy.

Problem/Challenge	Teenagers' perspective	Parents' perspective
Use of communication devices	use phones too much, addiction to social media	want to control time spent, worry about overuse
Misunderstanding and arguments		
Emotional instability and mood swings		
Decision-making difficulties		
Effective communication		

ВПРАВА 3

Етап: післятекстовий

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, інтерактивна, частково керована, групова.

Вид вправи: групова дискусія з колективним створенням письмового тексту (поради) на основі прочитаного.

Мета: розвиток умінь усного та письмового мовлення, формування навичок аргументації, поглиблення розуміння тексту публіцистичного /

інформаційного жанру, використання інтерактивних методів навчання для співпраці і критичного мислення.

Інтерактивний метод/прийом: «Collaborative Writing and Discussion» (групове обговорення з колективним письмом).

Як працюємо з методом: Учні працюють у малих групах (3–4 особи), обговорюючи основні проблеми з таблиці, розглядаючи їх з обох точок зору — підлітків і батьків. Потім, використовуючи інтерактивну онлайн-дошку (наприклад, Jamboard, Miro чи Padlet), учні спільно формують список порад для покращення взаємин. Цей метод сприяє навчанню у співпраці, розвитку критичного мислення, умінь аргументації та навичок колективного письма. На завершення кожна група презентує свій результат перед класом, що створює умови для порівняння та дискусії.

Інструкція: Work in small groups of 3–4 students. Discuss the main problems described in the table from both teenagers' and parents' perspectives. Using an interactive board, create a shared list of advice on how to improve relationships between teenagers and parents. Support your suggestions with arguments and examples from the text. After completing the task, each group will present their advice to the class.

ВПРАВА 4

Етап: післятекстовий

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, інтерактивна, творчо-керована, групова.

Вид вправи: створення інтерактивної «Mind Map» (інтелект-карти) з подальшою презентацією.

Мета: розвиток умінь аналізувати та систематизувати інформацію, вдосконалення навичок усного мовлення, аргументації й презентації; формування критичного мислення через інтерактивну взаємодію.

Інтерактивний метод/прийом: «Mind Mapping» (створення колективної карти ідей).

Як працюємо з методом: Учні поділяються на групи по 4–5 осіб. Кожна група працює з інтерактивним інструментом для створення ментальних карт (наприклад Miro). В центрі карти – ключова проблема чи тема з тексту. Від неї групи розгалужують головні ідеї:

- Проблема (що саме турбує підлітків/батьків);
- Причини (чому вона виникає);
- Можливі наслідки (що може статися, якщо її не вирішувати);
- Рішення/Поради (шляхи подолання).

Наприкінці кожна група презентує свою «Mind Map» класу, пояснюючи логіку побудови та аргументуючи свої ідеї. Учні мають можливість ставити запитання та порівнювати результати різних груп.

Інструкція: Work in groups of 4–5 students. Using an online mind-mapping tool, create a visual map based on the main problem from the text. Divide your map into four sections: (1) Problem, (2) Causes, (3) Possible Consequences, (4) Solutions/Advice. After completing your mind map, present it to the class and explain your ideas. Be ready to answer questions from your classmates.

ВПРАВА 5

Етап: дотекстовий

Тип вправи: рецептивна, комунікативна, когнітивна, індивідуальна або в парах.

Вид вправи: зіставлення (matching) слів і визначень із подальшим виробленням речень.

Мета: розвиток навичок читання з розумінням, формування умінь знаходити та систематизувати інформацію, активізація тематичної лексики для кращого розуміння подальшого тексту.

Інтерактивний метод/прийом: «Matching with Sentence Production» (зіставлення + побудова речень)

Як працюємо з методом: Учні спочатку зіставляють нові слова з їхніми визначеннями, використовуючи інтерактивний ресурс. Далі вони складають по одному реченню з кожним новим словом, щоб закріпити його значення у

власному мовленні. Це завдання поєднує рецептивну та продуктивну діяльність, стимулює активне використання лексики в комунікації та формує навички застосування нових слів у контексті. Робота може виконуватися індивідуально з подальшим обговоренням у парах чи малих групах.

Інструкція: Match the words in the left column with their correct definitions in the right column. Make one sentence with each new word. Share your sentences in pairs or small groups.

(Див. за посиланням)

<https://wordwall.net/uk/resource/93766854>

0:29 ◀ 2 3 2 ▶

grill (grillroom)		a small restaurant often in a store, a hotel, etc.
brewpub		a place where food and drinks are served in a factory or school
diner		a small informal restaurant, serves spirits
canteen		a combination of a brewery and a restaurant; beer is brewed for consumption on the premises and served along with food
bistro		a place where we can buy and eat a meal
restaurant		a restaurant serving grilled food
lunchroom		a place where we can buy drinks and simple meals
coffee bar		a large room in a school where pupils or students eat lunch or lunch can be prepared
café		a small usually cheap restaurant

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите в раздел "Параметры".

Здати відповіді

0:17 ◀ 1 3 2 ▶

steakhouse	eatery		a place where people go to eat		a restaurant where tea and light meals are available
greasy spoon	brasserie		a shop or a store that provides particular goods and service, e.g. an ice-cream parlour		a small cheap restaurant, usually not very clean or attractive
parlour	eating house		a restaurant that specialises in steaks		a restaurant or another place that serves food
coffee house	cafeteria		a restaurant, usually in office buildings, where you can choose food and drinks, and carry them yourself to a table		a restaurant serving coffee, etc.
tea parlour (teahouse, tearoom, teashop)			a cheap informal restaurant that serves both food and drinks		

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите в раздел "Параметры".

Здати відповіді

ВПРАВА 6

Етап: текстовий

Тип вправи: рецептивна, когнітивна, умовно-комунікативна, частково керована, індивідуальна або в парах.

Вид вправи: вибір правильної лексичної одиниці для пропуску (multiple choice cloze).

Мета: розвиток вміння читання з розумінням, формування вмінь використання контексту для вибору лексично правильних слів, активізація лексики теми харчування і громадського харчування.

Інтерактивний метод/прийом: «Multiple Choice Cloze» (читання з вибором правильної лексичної одиниці).

Як працюємо з методом: Учні уважно читають текст і намагаються визначити, яке слово чи фраза найбільше відповідає контексту у кожному пропуску. Вибір здійснюється із запропонованого набору варіантів (A–H). Метод формує уважність до контексту, тренує навички здогадки за змістом, а також активізує тематичну лексику. Після індивідуального виконання завдання учні працюють у парах, обмінюються відповідями та обґрунтовують свій вибір, що стимулює комунікацію й розвиток критичного мислення.

Інструкція: Read the text carefully. In the text, there are six empty spaces (1-6). Your task is to choose the correct answers (A-M) for each of the spaces. Two answers will not be used. You need to read the text and use your knowledge of context and vocabulary to make the correct choices. Then, in pairs, exchange your answers and discuss your responses.

In today's rapid society, people cannot afford spending much time on eating, let alone cooking.

Young people pick up the idea ...-1, whereas anything traditional is slow and boring. As a result, they turn down traditional food and go for eating out instead. While eating out we can choose from a wide range of eating places. The busiest tend to be fast-food restaurants: bistros, cafés, coffee bars, coffee shops, coffee houses, steakhouses which are popular with young people and families.

Many people eat out in Italian restaurants; takeaway from Chinese.

Mexican, Japanese and Indian restaurants are also popular. We often order and have a meal delivered to our home by a restaurant.

But the most popular ones are considered to be fast-food restaurants. Fast-food restaurant and cafes offer cheap dishes, good service and save a lot of time. Moreover, people like such a kind of food.

They find it tasty and filling. In addition, fast food restaurants ...-2 which make people buy more and spend less. Nevertheless, people love eating out also during their leisure time. They get together with family or friends, go on dates and choose a place to their liking where they can eat their favourite food or try something exotic and spend time with their loved ones.

On the one hand, eating out ...-3. We have an opportunity to cat differently and feel closer to faraway countries and cultures trying their typical food. On the other hand, it is not always ...-4, especially in those with fast food. Eating on the run can affect negatively our health and general state.

However, fast-food restaurants are not the only source of unhealthy food. The modern-day families have both parents working and this means parents don't often have time to prepare healthy nutritious meals for their family. Supermarkets are filled with prepackaged, instant foods, tinned soups, frozen ready -made dishes, fizzy drinks, and crunchy crisps. All of them can ...-5 - get calcium out of bones and teeth, cause behaviour problems, clog up arteries, because they are full of fat, sugar, chemical additives, colourings, phosphates.

Eating at a restaurant is more expensive than home food, because the restaurant adds taxes and money for the service.

There is a rising number of fast casual restaurants that cater to people looking for a quick bite, that's healthier than fat food but more affordable than sit-down.

You're likely familiar with the most popular fast-food restaurants, like McDonald's and Burger King. The characteristics shared by most fast-food places are the following: focus is primarily on quick service, counter service or drive through; usually a chain which serves standardised meals made of processed food; food is

served in disposable items, like plastic containers, paper food trays, and to-go bowls. Whether you need a quick cup of coffee ...-6 or are catching up with an old friend, cafés provide a versatile space for different purposes. Most cafés have the following attributes: usually serve coffee, tea, pastries, and small items for breakfast and lunch; casual, relaxed atmosphere; many people might work or socialise for periods of time at a cafe.

Pop-up restaurants, bars, and stands are a new trend that allow owners, chefs, and guests to try new food and restaurant concept and creations. Pop up restaurants can be anything from a beer garden only open for the summer to a sit down restaurant in an unconventional location that's briefly open for a month or two. There are some of the qualities of a pop-up food concept: operates temporarily from a few hours to a few months, the location varies from shipping containers and old unused buildings to outdoor spaces and rooftop gardens; creative, contemporary concept.

- A. on your way to work
- B. may be useful and pleasant
- C. that speed means excitement
- D. healthy to eat in restaurant
- E. affect our health in a different way
- F. attract clients making special offers
- G. make desserts with chocolate
- H. include vegetables and a lot of different sauces

ВПРАВА 7

Етап: післятекстовий

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, інтерактивна, групова.

Вид вправи: групова дискусія з колективним створенням письмового продукту (таблиці з аргументами та рекомендацією).

Мета: розвиток умінь усного та письмового мовлення на основі прочитаного тексту, формування критичного мислення, поглиблення розуміння публіцистичних текстів, використання інтерактивних методів навчання для співпраці.

Інтерактивний метод/прийом: «Collaborative Discussion and Table Creation» (групова дискусія з колективним оформленням результату)

Як працюємо з методом: Учні працюють у малих групах (3–4 особи), обговорюють позитивні та негативні аспекти різних типів ресторанів та харчування поза домом, спираючись на прочитаний текст. Вони колективно створюють таблицю з двома колонками (позитивні та негативні сторони) на інтерактивній платформі (Google Docs чи Padlet), що дає можливість одночасного редагування. Далі група формулює одну рекомендацію щодо покращення харчових звичок молоді, підкріплює її аргументами та готується представити класу. Метод сприяє розвитку навичок співпраці, критичного мислення та аргументації.

Інструкція: Work in small groups of 3-4 students. Discuss the advantages and disadvantages of different types of restaurants and eating out, based on the text you have read. Using an interactive board (such Google Docs), create a table with two columns: one for positive aspects and one for negative aspects mentioned in the text. Add your own opinions or examples from your experience. Then, choose one recommendation on how to improve young people's eating habits and prepare to explain it to the class with clear arguments.

ВПРАВА 8

Етап: дотекстовий

Тип вправи: мовна, інтерактивна, індивідуальна

Вид вправи: добір правильної форми слова (multiple choice with vocabulary focus)

Мета: розвиток лексичних навичок і читання з передбаченням; підготовка до розуміння тексту на тему мистецтва

Інтерактивний метод/прийом: «Multiple Choice Vocabulary Matching» (лексичне завдання з вибором правильної відповідності)

Як працюємо з методом: Учні працюють індивідуально: читають подані слова та завдання, добирають правильні визначення з кількох варіантів. Такий метод поєднує розвиток мовної компетенції та передтекстове прогнозування

значень, адже учні вчаться встановлювати семантичні зв'язки між словами й їхніми значеннями. Використання варіативності (А–Н) створює елемент гри та тренує уважність. Після індивідуального виконання можливе обговорення у парах для взаємоперевірки.

Інструкція: Read the text below. For each of the empty spaces (1-8) choose the correct answers (A, B, C or D).

1.imagine -

2.considers -

3.other -

4.spirit -

5.to contemplate -

6.eternal -

7.to mesmerise -

8.consciousness –

A-to think deeply or carefully about something

B-the state of being aware of and able to think and perceive

C-lasting forever or for a very long time

D-to think carefully about something, especially in order to make a decision

E-different or remaining; not the same one

F-the non-physical part of a person, which is the seat of emotions and character

G-to have a strong effect on someone, often so that they cannot look away or think of anything else

H-to form a picture or idea in your mind of something that is not real or present

ВПРАВА 9

Етап: текстовий

Тип вправи: комунікативна, рецептивна вправа на розвиток вмінь читання з розумінням тексту.

Вид вправи: лексико-рецептивна вправа на читання з елементами тестування (cloze test).

Мета: Закріпити навички читання з розумінням через вибір правильних лексичних одиниць безпосередньо під час роботи з текстом.

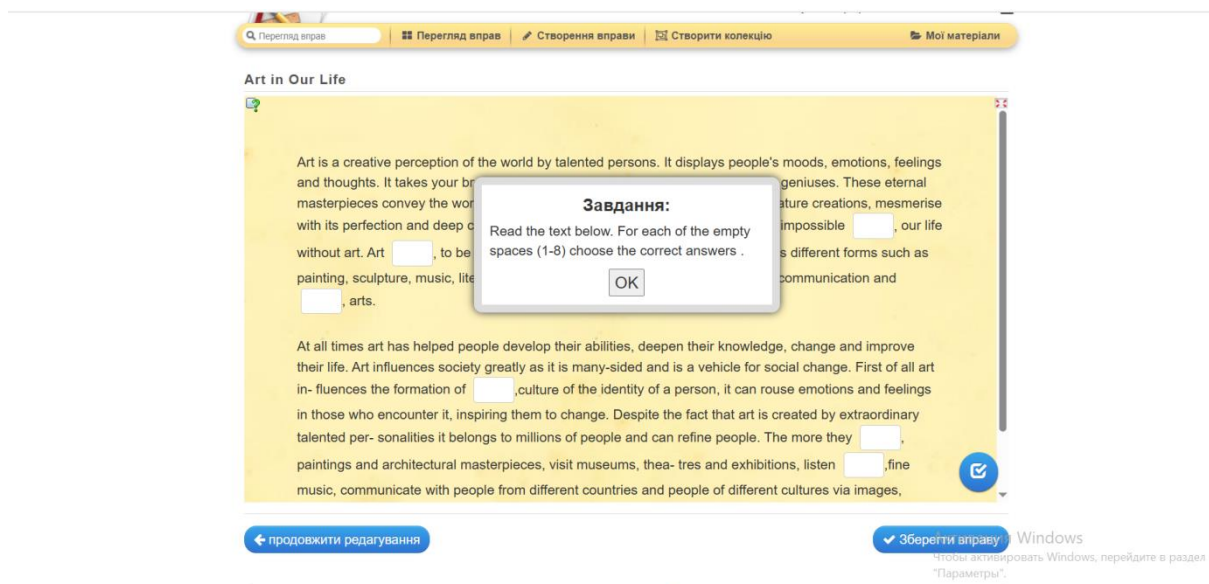
Інтерактивний метод/прийом: «Interactive Cloze Reading» (інтерактивне текстове завдання з вибором лексичних одиниць).

Як працюємо з методом: Учні читають текст у онлайн-форматі (на LearningApps) з пропусками — їх потрібно заповнити, обираючи правильні слова. Такий спосіб тренує одночасно читання з розумінням та лексичну увагу, мотивує через інтерактивну форму завдання, та дає негайний зворотний зв'язок (якщо платформа це передбачає). Після самостійного виконання важливо організувати обговорення в парах або групах, щоб учні пояснили свій вибір і подискутували над різними варіантами.

Інструкція: Read the text below. For each of the empty spaces (1-6), choose the correct answer.

(Див. за посиланням)

<https://learningapps.org/watch?v=p7vgihft25>

ВПРАВА 10

Етап: післятекстовий

Тип вправи: комунікативна, рецептивно-продуктивна, інтерактивна, групова

Вид вправи: творча вправа на узагальнення та систематизацію лексичного матеріалу через візуалізацію й усне висловлення.

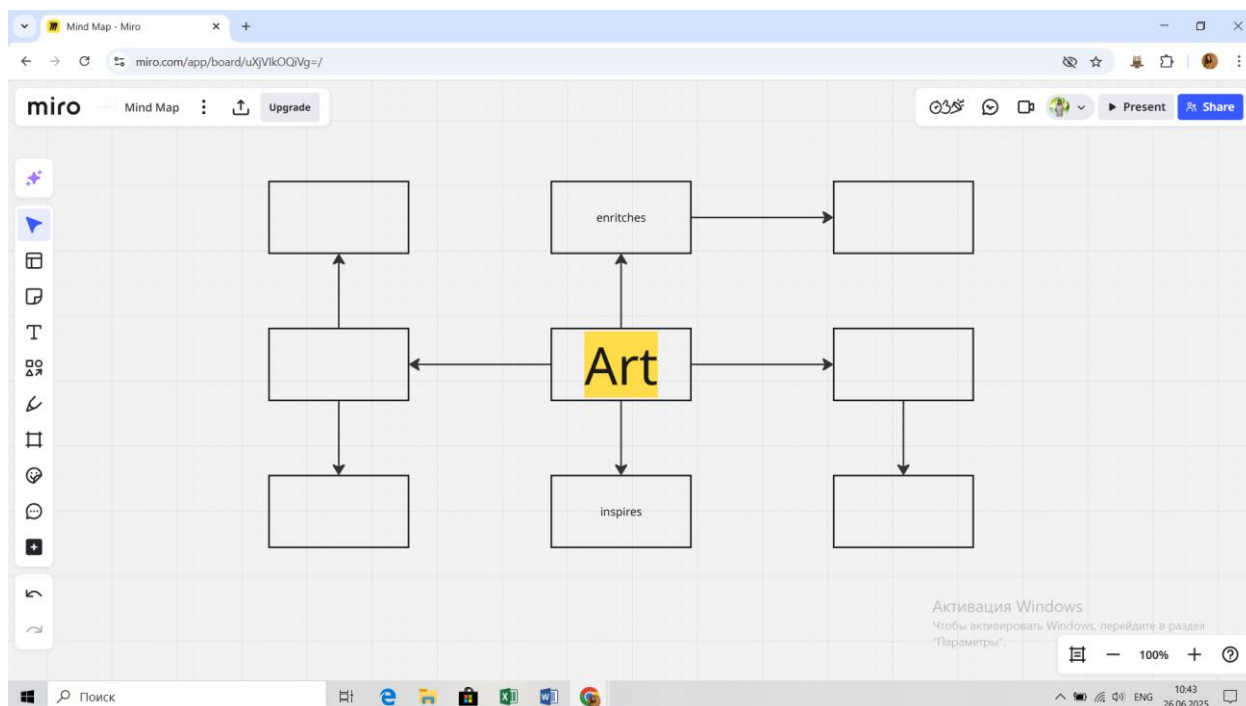
Мета: розвиток усного мовлення, закріплення активної лексики, формування навичок роботи в парі, розвиток креативного та критичного мислення.

Інтерактивний метод/прийом: «Mind Mapping and Presentation» (створення мапи думок і захист ідей).

Як працюємо з методом:

Учні працюють у парах: отримують неповну мапу думок із ключовим словом. Завдання — доповнити її власними ідеями, використовуючи нову лексику з тексту. Потім пари презентують свої мапи класу, після чого створюється спільна узагальнена мапа на дошці/екрані. Це стимулює розвиток навичок монологічного й діалогічного мовлення, а також креативності.

Інструкція: Work in pairs. Complete the mind maps. Present your ideas to the classmates and complete the general mind maps.

ВПРАВА 11

Етап: післятекстовий

Тип вправи: комунікативна, рецептивно-продуктивна, інтерактивна, усна, фронтальна.

Вид вправи: інтерактивний прийом «Мікрофон» (швидкі відповіді на запитання).

Мета: розвиток навичок усного мовлення, застосування нової лексики у власних висловлюваннях, формування вміння швидко формулювати думки, рефлексія після прочитання тексту на тему мистецтва.

Інтерактивний метод/прийом: The «Microphone» game «Мікрофон» (кожен учень отримує можливість висловитися коротко і по суті).

Як працюємо з методом:

Учитель «передає уявний мікрофон» від одного учня до іншого. Кожен учень швидко дає відповідь на поставлене запитання, використовуючи одне-два нові слова з попередньої вправи (наприклад: imagine, spirit, mesmerise, eternal). Відповідь повинна бути короткою (1–2 речення), щоб усі встигли взяти участь.

Приклади запитань для «Мікрофона»:

- Which work of art could you imagine yourself creating?
- What do you think an artist considers before starting a painting?
- How can art influence a person's spirit?
- What is something you find almost eternal in art?
- Have you ever been mesmerised by a picture, song, or film?
- Why is consciousness important for creating and understanding art?

Інструкція: I will ask questions, and each of you will answer briefly, using one or two of the new words we have learned (imagine, spirit, mesmerise, etc.). Speak in 1–2 sentences. When you finish, pass the “microphone” to your classmate.

ВПРАВА 12

Етап: дотекстовий

Тип: комунікативна, рецептивно-продуктивна, інтерактивна вправа для розвитку вмінь говоріння і навичок критичного мислення

Вид вправи: усна комунікативна інтерактивна вправа типу «мозковий штурм» для активізації тематичної лексики та розвитку критичного мислення.

Мета: Активізувати лексичний запас на екологічну тематику, підготувати учнів до розуміння публіцистичного тексту, розвивати вміння висловлювати власні думки в інтерактивній формі.

Інтерактивний метод/прийом: «Brainstorming with Interactive Board» (мозковий штурм з інтерактивною дошкою).

Як працюємо з методом: Учні працюють у малих групах і записують усі слова та фрази, пов'язані з охороною довкілля, на інтерактивну дошку (Jamboard). Потім обговорюють, які дії підлітки можуть робити для захисту навколишнього середовища. Наприкінці кожна група презентує свої ідеї класу. Метод сприяє активному використанню лексики, розвитку навичок усного мовлення, критичного мислення та командної роботи.

Інструкція: In small groups, brainstorm as many words and phrases as you can related to protecting the environment (e.g., recycle, pollution, energy saving, etc.).

Use an interactive tool (Jamboard) to write down your ideas.

Discuss which actions teenagers can take to help the environment.

Share your ideas with the whole class.

Вправа 13

Етап: текстовий

Тип вправи: Комунікативна, рецептивна, поєднувальна вправа на основі тексту поєднання публіцистичного стилю.

Вид вправи: рецептивна лексико-комунікативна вправа на співвіднесення інформаційних частин тексту (matching headings) із подальшим творчим завданням — створенням постера.

Мета: Формування вмінь читання англomовних текстів публіцистичного стилю на екологічну тематику через використання інтерактивних методів навчання; розвиток екологічної свідомості та комунікативної компетентності учнів старших класів.

Інтерактивний метод/прийом: «Matching Headings and Poster Creation» (поєднання заголовків з абзацами та створення інформаційного постера)

Як працюємо з методом: Учні працюють у малих групах. Спочатку вони обговорюють власні ідеї щодо того, як підлітки можуть допомагати довкіллю, а потім читають текст і порівнюють свої пропозиції з тими, що наведені в тексті. Далі вони зіставляють заголовки (A–E) із абзацами (1–4), знаходячи відповідність, а один заголовок лишається зайвим. На завершення учні обирають одну ідею з тексту та створюють короткий постер (цифровий або паперовий), щоб популяризувати цю ідею серед школярів. Метод поєднує рецептивну і продуктивну діяльність, сприяє розвитку критичного мислення та креативності.

Інструкція: Look at the title of the text: «How Can Teenagers Help Protect the Environment?»

Work in small groups and brainstorm 3–4 ways teenagers can help the environment.

Read the text and compare your ideas with the suggestions in the text.

Match the headings (A–E) to the paragraphs (1–4). One heading is extra.

After reading, choose one idea from the text and create a short poster (digital or paper) to promote this idea at school.

Text:

1-One simple way to protect the environment is by reducing waste. Teenagers can bring reusable bottles to school, avoid single-use plastics, and recycle paper and packaging.

2-Using public transport, cycling, or walking instead of using cars can significantly reduce pollution. Students can even organize bike-to-school days to raise awareness.

3-At home or school, energy-saving habits can make a difference. Turning off lights, unplugging chargers, and using LED bulbs are all effective steps that cost nothing.

4-Teenagers are powerful voices. By speaking out, creating blogs, or joining environmental clubs, they can influence others and help promote green thinking in their communities.

Headings:

- A. Saving Energy Every Day
- B. Teaching Adults to Recycle
- C. Reducing Waste and Using Less Plastic
- D. Inspiring Change through Action
- E. Choosing Eco-Friendly Transportation

ВПРАВА 14

Етап: післятекстовий

Тип вправи: Комунікативна, продуктивна вправа (парна або групова робота) з використанням інтерактивних методів.

Вид вправи: продуктивна комунікативна вправа на створення діалогу (діалогічне мовлення з елементами прогнозування та аналітики).

Мета: Розвивати вміння усного мовлення та застосування прочитаної інформації в комунікативних ситуаціях; сприяти формуванню екологічної свідомості та комунікативної компетентності учнів старших класів.

Інтерактивний метод/прийом: «Paired Dialogue Creation» (створення діалогу в парах з використанням інтерактивної платформи)

Як працюємо з методом: Учні працюють у парах або малих групах, використовуючи прочитаний текст для формулювання діалогу про способи, якими підлітки можуть допомагати довкіллю. Вони можуть записувати і практикувати свій діалог на інтерактивній платформі (Google Docs, Zoom breakout rooms, Google Meet chat). Після підготовки учні презентують діалог класу або діляться ним онлайн. Метод сприяє активному використанню лексики, розвитку усного мовлення, умінню будувати комунікаційні структури та креативності.

Інструкція: In pairs, create a short dialogue where you discuss ways teenagers can help protect the environment.

Use ideas and vocabulary from the text you read.

You can use an interactive platform (Google Meet, Zoom breakout rooms, chat, or Google Docs) to write and practice your dialogue.

Present your dialogue to the class or share it online.

Вправа 15

Етап: текстовий

Тип вправи: Комунікативна рецептивно-аналітична вправа.

Вид вправи: рецептивно-аналітична лексико-граматична вправа на заповнення пропусків у тексті з подальшим обговоренням змісту.

Мета: Розвивати навички читання з розумінням тексту про сімейні стосунки та спілкування; вдосконалювати вміння визначати основні ідеї та деталі тексту; сприяти формуванню навичок аналізу сімейних цінностей і обговоренню їх значення.

Інтерактивний метод/прийом: «Cloze Reading with Contextual Analysis» (читання з пропусками з подальшим контекстуальним аналізом)

Як працюємо з методом: Учні читають текст, у якому деякі слова або фрази пропущені. Вони повинні вибрати правильні варіанти слів або фраз із запропонованих, ґрунтуючись на контексті. Після заповнення пропусків учні аналізують текст, обговорюючи основні ідеї та деталі, а також визначають, як сімейні цінності впливають на стосунки та спілкування в родині. Метод сприяє розвитку навичок критичного мислення, покращує здатність до аналізу та інтерпретації тексту, а також стимулює обговорення важливих соціальних тем.

Інструкція: Read the text carefully. For each of the empty spaces (1–10), choose the correct answer from the options provided in the table below (див. за посиланням).

<https://learningapps.org/watch?v=ptt222ou525>

LearningApps.org

Налаштування профілю: KANDYBALSKA ANNA

Перегляд вправ | Створення вправ | Створити колекцію | Мої матеріали

What Do Relatives Have to Do to Be Closer to Their Children?

What Do Relatives Have to Do to Be Closer to Their Children?

First scientists recommend parents to communicate with their children as much as possible because communication connects them with their children emotionally. Healthy communication is crucial in helping their child , and a healthy personality and good relationships with their parents and other people.

Then they have to strengthen their commitment: to be together in good times and bad. They have to give their time and energy to the family , and family interests and the children will feel a sense of trust, belonging and unity. They have to love problems together and look towards the future together because it is much easier approaching each other through challenges and joys to get ahead.

We can also , our family , discussing our problems, goals and values, appreciating the positive qualities of family members, encouraging, supporting each other, celebrating the small achievements of each family member and spending our free time with children as often as you can. But we don't have to forget that all teenagers are different and they like to spend their free time , different things. They like doing the shopping, going to parties, texting, watching films, going for a walk with friends, having picnics, going for bike rides, going to concerts, museums, theatres, visiting festivals, doing sports, cooking a meal and lots more.

So parents can make a list of activities to do together and activities that only some of us will do. Nevertheless art is one of the , wonderful spheres of our life where we can spend our free time with our children.

The variety of art is unlimited. Art includes various forms: the fine arts painting, drawing, sculpture, engraving; applied arts furniture, graphic design, industrial design, installation art and others; folk art music, embroidery, dance, painting on wood, weaving, clothes, etc.; new forms of art films, video art, photography, performance art, fashion, computer art, conceptual art, etc. A wide range of different genres may , within each form.

The most popular forms of art are painting and music in our opinion. We like visiting museums and art galleries. A painter using colours, light shade and a shape makes us enjoy the , of the world. There are a lot of styles and genres of painting pop art, realism, impressionism, modernism, cubism, surrealism, landscape painting, portraits, folk painting, and other genres and styles.

As for music it helps us relax, relieve stress and forget about the troubles and problems of everyday life. Music as well as painting , our emotions. There are different styles of music rock, pop, rock-n-roll, classical music, jazz, rap, dance, folk music, hip-hop, indie. Music is a universal form of communication. It is difficult to imagine our life without music because it gives us things like feel, dynamic, melody, rhythm and atmosphere.

Завдання:
Read the text carefully. For each of the empty spaces (1–10), choose the correct answer from the options provided in the table below.

OK

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите в раздел

Вправа 16

Етап: Текстовий

Тип вправи: Комунікативна, рецептивно-продуктивна, аналітична вправа

Вид вправи: рецептивно-прогностична вправа на розвиток умінь передбачення змісту тексту за заголовком і візуальними підказками.

Мета: Розвивати навички прогнозування змісту тексту на основі заголовка та візуальних матеріалів; активізувати попередні знання та лексику з теми; стимулювати інтерес до читання.

Інтерактивний метод/прийом: «Predicting Content with Visual Prompts»
(прогнозування змісту тексту за заголовком і зображеннями)

Як працюємо з методом: Учні працюють у парах. Вони аналізують заголовок та представлені зображення, обговорюють, що, на їхню думку, буде описано в тексті, які види музики можуть згадуватись і як музика впливає на емоції та повсякденне життя людей. Після обговорення пари відповідають на контрольні питання і презентують свої прогнози класу. Метод сприяє розвитку критичного мислення, активізації лексики, навичок усного мовлення та підвищує мотивацію до читання.

Інструкція: Look at the title «The Power of Music» and the pictures. Work in pairs and discuss what you think the text will be about.

Answer the questions:

- What types of music do you expect to be mentioned?
- How do you think music can affect people's emotions or daily life?
- Why is music important to many people?

Вправа 17

Етап: Текстовий

Тип: умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна, інтерактивна поєднувальна вправа після читання публіцистичного тексту.

Вид вправи: рецептивно-аналітична вправа на поєднання інформації (matching) для перевірки розуміння змісту тексту.

Мета: Розвивати навички читання з розумінням публіцистичного тексту та вміння знаходити й систематизувати інформацію; активізувати тематичну лексику та комунікативну взаємодію учнів.

Інтерактивний метод/прийом: «Matching Benefits with Descriptions» (поєднання ефектів музики з їхніми описами)

Як працюємо з методом: Учні читають текст про вплив музики на емоційний, фізичний та когнітивний стан. Після читання вони працюють у парах або малих групах, щоб зіставити шість ефектів музики (A–F) із шістьма короткими описами (1–6) на основі інформації з тексту. Метод допомагає учням систематизувати прочитане, розвивати аналітичне мислення та закріплювати лексику з теми.

Інструкція: Read the text “The Power of Music” carefully.

Then work in pairs or small groups to complete the task below.

You are given six effects of music and six brief descriptions of how each effect works. Your task is to match each effect (A–F) with the correct description (1–6) based on what you read in the article.

Match the Benefit of Music (A–F) with Its Description (1–6):

- A. Boost your mood
- B. Enhance attention and focus
- C. Recall fond memories
- D. Promote relaxation
- E. Boost motivation and energy
- F. Cultivate connection

Descriptions:

1-Helps you feel less alone by creating empathy, especially during concerts and shared moments.

2-Triggers memories from the past and is even used with people suffering from Alzheimer’s.

3-Gives you energy and helps you exercise better with upbeat tracks.

4-Makes you feel better emotionally by releasing dopamine, especially when singing and dancing.

5-Calms you down physically and emotionally, slows heart rate, and improves sleep quality.

6-Improves your mental performance when studying or working, especially with classical music.

The power of music

Written By Graham Psychology

Music has the ability to bring us joy and comfort, to motivate us and to help us relax. It has the power to transport us back in time, to calm our worried minds or boost our moods. There really is a song for every emotion.

Science has even backed these benefits of music. Research findings have demonstrated that music supports our physical, mental and emotional health. It can help in regulating our emotions, improving our mood, and enhancing productivity and concentration, and it can even help us sleep better.

Here are six ways music can enhance your wellbeing.

1. Boost your mood

Research has proven the link between music and our mood. Listening to your favourite song can cause a release of dopamine into the brain that can help in preventing depression. Try making a playlist of all your favourite songs that you can listen to next time you are feeling down. Try to choose songs that are upbeat and if you can sing-along and dance to them- even better! As singing and dancing encourage the release of endorphins or the 'happy hormones'.

2. Enhance attention and focus

Music has also been shown to improve focus and attention and boost mental performance when studying or when working on a task. So, if you find yourself zoning in and out of work or study, try listening to some stimulating tracks to power your attention. Steer clear of any music with lots of lyrics or a distracting beat, instead, opt for some classical music. Classical music (baroque in particular) has been

found to bring about a balanced, stable, calm state of mind and improve learning efficiency.”

3. Recall fond memories

Music has the ability to transport us to the past and can allow us to recall fond memories. This is because listening to the same music repeatedly, creates associations in our brain with the emotions experienced whilst listening to that music. So even when we replay music from years ago, we can immediately reconnect with the emotions and feelings that were being experienced at that time. This is useful when we want to recall positive experiences or memories and relive some of that positivity in the present. Music has also been found to have a profound influence on the memories of those with dementia and Alzheimer’s. A popular program developed in the US called ‘Music & Memory’ focuses on creating personalised playlists and playing this music to people who have chronic cognitive and physical impairment. The creators explain that the music awakens a part of the brain not impacted by dementia and evokes responses, such as singing and movement, and brief moments of reconnection with loved ones.”

4. Promote relaxation

Playing some calming music may be just what you need when you’re feeling overwhelmed and stressed and perhaps unable to get a restful sleep. Research indicates that listening to peaceful music can help with relaxation by slowing your breathing and heart rate as well reducing blood pressure and reducing the stress hormones including adrenaline and cortisol. This makes it easier to unwind and let go of some of your worries which in turn may help you fall asleep quicker and stay asleep longer.

5. Boost motivation and energy

Most people will find that exercise is much easier when listening to music. This is because, fast-paced, upbeat music increases your heartrate and gives you a burst of energy, fuelling motivation and maximising performance. So, if you’re needing a bit of a boost before your next workout, try putting together a soundtrack of your favourite energising tracks.

6. Cultivate connection

Music is universal, it brings people together from all walks of life. It doesn't really matter what language you speak or where you are from, music is a language that all of us can understand. It brings people together at concerts, at places of worship and celebrations. Research has even found that listening to music can trigger the release of oxytocin, the 'love hormone' that helps us in developing empathy, trust and compassion for others. So, if you're ever feeling lonely try listening to some music to create a sense of belonging and connection.

ВПРАВА 18

Етап: Післятекстовий

Тип вправи: комунікативна, продуктивна вправа (парна або групова робота) з елементами рефлексії.

Вид вправи: продуктивно-рефлексивна вправа на розвиток усного мовлення та критичного мислення через обговорення прочитаного тексту.

Мета: Розвивати вміння читання, усного мовлення та критичного мислення; сприяти формуванню особистого ставлення до прочитаної інформації; вдосконалювати вміння аргументувати власну думку та вести дискусію англійською мовою, використовуючи лексику тексту; поглиблювати розуміння впливу музики на особистість.

Інтерактивний метод/прийом: «Reflective Discussion in Pairs/Groups» (рефлексивна дискусія після читання тексту)

Як працюємо з методом: Учні спочатку самостійно обдумують текст «The Power of Music» та власний досвід взаємодії з музикою. Потім у парах або малих групах обговорюють питання, використовуючи ідеї та лексику тексту. Обговорення стимулює розвиток усного мовлення, критичного мислення та вміння аргументувати власну позицію. Наприкінці групи готують коротку презентацію своїх основних висновків для всього класу. Метод поєднує рефлексію, продуктивну комунікацію та застосування теоретичних знань на практиці.

Інструкція: First, take a few minutes to think about the text «The Power of Music» and your own experiences with music.

Then, in pairs or small groups, discuss the following questions. Try to use ideas and vocabulary from the text in your answers and discussions.

Which of the «Six Ways Music Can Enhance Your Wellbeing» mentioned in the text do you find most relevant to your own life? Why? Give examples.

Can you recall a specific time when music helped you to «boost your mood» or «promote relaxation»? Describe the situation and the music you listened to.

Do you use music to «enhance attention and focus» while studying or working? If so, what kind of music do you choose?

How does music help you «cultivate connection» with others? Think about concerts, social gatherings, or shared experiences.

Based on the text, what is one new thing you learned about the power of music? Do you agree with this idea?

Suggest one other way music might positively influence people's lives that wasn't explicitly mentioned in the text.

Be prepared to share your group's main ideas and conclusions with the whole class.

ВПРАВА 19

Етап: Дотекстовий

Тип вправи: комунікативна, продуктивна вправа (парна або групова робота).

Вид вправи: прогностично-комунікативна вправа на розвиток усного мовлення та критичного мислення.

Мета: Активізувати попередні знання учнів про вплив телебачення; розвивати навички прогнозування змісту тексту на основі заголовка та візуальних елементів (якщо є); стимулювати інтерес до подальшого читання та обговорення.

Інтерактивний метод/прийом: «Predictive Discussion» (обговорення та прогнозування змісту тексту)

Як працюємо з методом: Учні працюють у парах або малих групах. Вони обговорюють, що їм відомо про вплив телебачення на життя людей, роблять припущення щодо змісту тексту за заголовком і візуальними матеріалами. Кожна група ділиться своїми думками з класом, що стимулює розвиток усного мовлення, критичного мислення та вміння аргументувати власну позицію.

Інструкція: Look at the title of the text: «Television and Its Influence on Our Lives». What comes to your mind when you read this title?

In pairs or small groups, discuss the following questions:

How much time do you or your family spend watching TV every day or week?

What are some positive effects that television can have on people's lives?

What are some negative effects of watching too much television, especially for teenagers?

What types of TV programmes do you think are most popular among your peers? Why?

Do you think television is still as influential as it used to be, given the rise of the internet and social media? Explain your opinion.

Вправа 20

Етап: Текстовий

Тип вправи: комунікативна, рецептивно-репродуктивна, поєднувальна вправа на основі тексту поєднання публіцистичного стилю.

Вид вправи: рецептивно-аналітична вправа на розвиток умінь читання з розумінням і систематизації інформації.

Мета: Формування вмінь читання англomовних текстів публіцистичного стилю через використання інтерактивних методів та розвитку комунікативних компетентностей учнів старших класів.

Інтерактивний метод/прийом: «Matching Ideas with Paragraphs» (поєднання ключових ідей з абзацами тексту)

Як працюємо з методом: Учні читають текст про вплив телебачення на життя людей. Потім у парах або малих групах вони зіставляють надані ключові

ідеї (A–E) із відповідними абзацами тексту (1–5). Метод допомагає систематизувати інформацію, розвивати аналітичне мислення та навички роботи з публіцистичним текстом.

Інструкція: Look at the title of the text: “Television and Its Influence on Our Lives.”

Read the text and match the following ideas (A–E) with the correct paragraphs (1–5) of the text.

- A. Television’s effect on children's habits and interests
- B. Positive impact of educational and sports programmes
- C. General influence of mass media on society
- D. Importance of using TV wisely and balancing it with other activities
- E. Television as a powerful daily presence in family life

1-Newspapers, magazines, radio and television play a very important role in our everyday life, especially television, and influence a large number of people. Newspapers, magazines, radio and television inform, educate, organise public opinion, give an opportunity to learn something new and entertain people. But TV dominates the life of a family all the time. It becomes a habit which is impossible to resist. Most people can't do without television.

2-Television is certainly one of the most influential forces of our time. It informs people about different events, entertains them or even helps make their lives better, focuses public attention on the most urgent problems of society. Television helps us form our opinion on different events, influences the way people live, dress, eat and communicate.

3-But the greatest problem we face is the influence of TV on children. 90% of schoolchildren spend their free time watching TV. They grow up addicted to television and almost all their time is regulated by it. Instead of going to theatres, museums, art galleries, going for walks, doing sports, reading books and listening to music, visiting friends or discussing different problems they watch TV day and night.

4-Nevertheless there are interesting educational programmes for children on TV. They can watch all kinds of contests, quizzes, favourite football or hockey teams

in important international events, sports competitions. They can also learn foreign languages on TV.

5-Television is not harmful if we, especially children, watch interesting and useful programmes and don't spend all our free time watching TV. The main thing is that we don't have to be passive, to be interested less in outdoor activities, to read less, to forget about other kinds of activities in our life.

ВПРАВА 21

Етап: Післятекстовий

Тип вправи: комунікативна, продуктивна вправа (групова робота, дебати).

Вид вправи: продуктивна, дискусійна вправа на розвиток усного мовлення, критичного мислення та аргументації.

Мета: Розвивати навички критичного мислення, аргументації та ведення дискусії англійською мовою на основі прочитаного тексту; сприяти формуванню власної позиції щодо впливу телебачення; поглиблювати розуміння різних точок зору на проблему та вміння їх відстоювати.

Інтерактивний метод/прийом: «Debate» (групові дебати)

Як працюємо з методом: Учні діляться на дві команди з протилежними позиціями щодо впливу телебачення. Кожна команда готує аргументи та контраргументи, використовуючи інформацію з тексту та власний досвід. Після підготовки проводиться структурована дискусія з чергуванням виступів і захистом позиції. Метод розвиває критичне мислення, усне мовлення, вміння аргументувати та слухати інші точки зору.

Інструкція: Now that you've read «Television and Its Influence on Our Lives» and discussed its main ideas, let's have a debate!

1-Team «TV Friends»: Your task is to argue that television has a mostly positive or beneficial influence on our lives.

2-Team «TV Foes»: Your task is to argue that television has a mostly negative or harmful influence on our lives.

-Prepare your arguments (10-15 minutes):

Each team should brainstorm at least 3-5 strong arguments to support your position.

Use specific examples and ideas from the text to back up your points. You can also add your own ideas and observations.

Anticipate what the other team might say and prepare counter-arguments.

-Debate (15-20 minutes):

Each team will present their opening statements (2-3 minutes per team).

Teams will then take turns responding to each other's arguments and presenting new points.

Try to use linking words and phrases for a smooth debate (e.g., However, On the other hand, In contrast, Therefore, According to the text, I agree/disagree because...).

-Conclusion:

After the debate, we will discuss as a class: Which team presented stronger arguments? What are your personal conclusions about the power of television?

ВПРАВА 22

Етап: Дотекстовий

Тип: комунікативна, рецептивно-репродуктивна, інтерактивна вправа (індивідуальна + парна + фронтальна робота).

Вид вправи: інтерактивна, комунікативна, рецептивно-продуктивна вправа на розвиток усного мовлення, асоціативного мислення та критичного аналізу.

Мета: Активізувати попередні знання та асоціації учнів щодо теми телебачення; розвивати навички усного мовлення й критичного мислення; підготувати до сприйняття тексту.

Інтерактивний метод/прийом: «Think–Pair–Share» (Поміркуй–Обговори в парі–Поділись)

Як працюємо з методом: Учні спочатку індивідуально думають і записують 2–3 ідеї, які в них асоціюються зі словом television (наприклад: entertainment, addiction, family evenings, news, advertising). Потім вони

обговорюють свої ідеї з напарником, доповнюють або уточнюють їх. Після цього кілька пар діляться своїми відповідями з класом. Учитель записує ключові слова на дошці/екрані для подальшої роботи.

Інструкція: Step 1: Think of 2–3 ideas or words that come to your mind when you hear the word «television». Write them down.

Step 2: Share your ideas with your partner. Discuss and add new ones if necessary.

Step 3: Be ready to share your best ideas with the whole class. The teacher will write them on the board.

ВПРАВА 23

Етап: Текстовий

Тип вправи: комунікативна, продуктивна вправа (групова творча робота).

Вид вправи: інтерактивна, комунікативна, продуктивна вправа на розвиток усного мовлення, креативності та навичок співпраці у групі.

Мета: Поглибити розуміння змісту тексту через рольове відтворення ситуацій; розвивати мовленнєві вміння, уяву та креативність.

Інтерактивний метод/прийом: «Role Play» (рольова гра)

Як працюємо з методом: Учні об'єднуються у групи по 4–5 осіб. Кожна група отримує завдання зіграти міні-сценку на тему впливу телебачення. Варіанти ролей: батьки, підлітки, телеведучі, психолог, експерти. Кожна група готує діалог або коротку сценку (2–3 хвилини), у якій висловлює різні погляди на роль телебачення. Потім групи по черзі показують сценки класу.

Інструкція: Work in groups. Prepare a short role-play (2–3 minutes) about the influence of television. Choose your roles: parents, teenagers, TV hosts, experts, psychologists, etc. Show both positive and negative effects of TV. After preparing, act out your role-play for the class.

ВПРАВА 24

Етап: Післятекстовий

Тип вправи: комунікативна, продуктивна вправа (групова дискусія).

Вид вправи: інтерактивна, комунікативна, продуктивна вправа на розвиток усного мовлення, критичного мислення та навичок колективної роботи.

Мета: Розвивати навички критичного мислення, аргументації та співпраці; поглиблювати усне мовлення та здатність формулювати власну позицію.

Інтерактивний метод/прийом: «Group Discussion» (групова дискусія з колективним підсумком)

Як працюємо з методом: Клас ділиться на 3–4 групи. Кожна група отримує дискусійне питання на основі прочитаного тексту, наприклад:

Should television be limited for children and teenagers?

Is TV still more powerful than the Internet today?

What kind of programmes should be supported by the government?

Учні обговорюють у групі (5–7 хвилин), записують основні аргументи на аркуші чи в Padlet. Потім представник кожної групи презентує підсумок дискусії класу.

Інструкція: Work in groups. Discuss the given question about television for 5–7 minutes. Write down your group's main arguments. After the discussion, one person from your group will present your conclusions to the class.

ВПРАВА 25

Етап: Післятекстовий

Тип вправи: комунікативна, продуктивна вправа (індивідуальна + парна/групова робота).

Вид вправи: інтерактивна, комунікативна, продуктивна вправа на розвиток усного та письмового мовлення, критичного мислення та рефлексії.

Мета: Розвивати навички усного та письмового мовлення, критичного мислення і рефлексії на основі прочитаного тексту; активізувати нову лексику у власних висловлюваннях.

Інтерактивний метод/прийом: «Unfinished Sentences» (незакінчені речення).

Як працюємо з методом: Учні отримують набір незавершених речень, пов'язаних із темою впливу телебачення. Вони мають самостійно завершити їх письмово або усно. Потім відповіді обговорюються в парах чи малих групах, а кілька учнів діляться своїми варіантами з класом. Це допомагає учням висловити власну позицію, застосувати знання з тексту й розвинути навички аргументації.

Інструкція: Complete the sentences below using your own ideas. Then share your answers with your partner. Be ready to present one of your sentences to the class.

1. The most positive influence of television is ...
2. The most negative effect of television is ...
3. I think television influences teenagers because ...
4. Compared to the Internet, television is ...
5. In the future, television will probably ...

2.2 Організація і проведення пробного навчання читанню англomовних текстів різних жанрів учнів старших класів з використанням інтерактивних методів

У рамках підготовки кваліфікаційної роботи з розвитку вмінь читання англomовних текстів різних жанрів у старших класах було проведено пробне навчання з використанням розробленого комплексу вправ у Вінницькому ліцеї № 31. Практика відбувалася на базі 10-А класу з 32 учнями на шести уроках, де застосовувалися інтерактивні методи навчання.

У дослідженні брали участь 32 учні 10 класу, з яких було сформовано дві групи: експериментальну та контрольну (по 16 учнів у кожній). Контрольна група навчалася за традиційною методикою, а експериментальна – із застосуванням розробленого комплексу вправ з використанням інтерактивних методів навчання (робота в групах, рольові ігри, мікрофон, «передбачення за

заголовком», «текстові дебати», інтерактивні вправи на платформі Wordwall, LearningApps тощо).

Для визначення ефективності впровадження інтерактивних методів було проведено вхідне анкетування учнів, щодо їх ставлення до читання англomовних текстів різних жанрів.

На основі отриманих результатів було організовано пробне навчання з використанням розробленого комплексу вправ, після чого проведене повторне анкетування. На заключному етапі було проаналізовано отримані результати і зроблено відповідні висновки.

Перед початком пробного навчання було підібрано анкетування на визначення виявлення вмінь читання англomовних текстів різних жанрів учнів старших класів з використанням інтерактивних методів.

Мета анкети: виявити рівень інтересу та потреб учнів старших класів у розвитку навичок і вмінь читання англomовних текстів різних жанрів, а також оцінити ефективність інтерактивних методів навчання для підвищення їх мотивації та результативності. В анкетуванні перевірялися такі параметри:

- розуміння основного змісту тексту;
- здатність визначати деталі;
- уміння робити логічні висновки;
- здатність до інтерпретації інформації;
- використання інтерактивних методів навчання на уроках;
- володіння лексиною на рівні тексту.

Анкета для виявлення вмінь читання англomовних текстів різних жанрів учнів старших класів з використанням інтерактивних методів відображена в Додатку А.

За допомогою анкетування було визначено рівні і дана характеристика відповідним знанням учнів.

Таблиця 2.1

Рівні сформованості стратегій читання англомовних текстів учнів старших класів з використанням інтерактивних методів

Загальна кількість балів	Рівень сформованості вмінь читання	Характеристика
141–175 балів	Високий рівень	Ти впевнено застосовуєш стратегії читання, вмієш аналізувати тексти різних жанрів, ефективно користуєшся інтерактивними методами.
111–140 балів	Достатній рівень	У тебе сформовані вміння читання, інтерактивні методи допомагають ще краще розуміти тексти. Трохи більше практики — і рівень стане високим!
81–110 балів	Середній рівень	Ти іноді застосовуєш стратегії читання й інтерактивні прийоми, але не завжди. Варто активніше користуватися різними методами.
51–80 балів	Низький рівень	Читання англомовних текстів викликає труднощі, інтерактивні методи ще не допомагають повністю. Потрібно більше практики та підтримки.
≤ 50 балів	Дуже низький рівень	Тобі складно читати англомовні тексти. Проте інтерактивні методи можуть стати гарним способом зробити навчання цікавішим і легшим.

Для оцінки ефективності пробного навчання з розвитку вмінь читання англомовних текстів різних жанрів з використанням інтерактивних методів навчання було проведено діагностичні зрізи.

На першому етапі було здійснено попередній зріз знань з метою збору початкових даних щодо рівня володіння учнями стратегіями читання, їхнього ставлення до читання англomовних текстів, мотивації та попереднього досвіду.

Для оцінювання результатів було визначено такі критерії та показники:

- *Когнітивний критерій* – уміння розуміти зміст текстів різних жанрів, виділяти головну думку, визначати тип тексту, співвідносити нову інформацію з відомими знаннями;
- *Емоційно-мотиваційний критерій* – інтерес до читання англomовних текстів, задоволення від роботи з ними, бажання покращувати власні результати;
- *Діяльнісний критерій* – здатність застосовувати різні прийоми роботи з текстом (повторне читання, використання контексту, робота в групах, обговорення змісту, виконання інтерактивних завдань).

На основі кількості набраних балів було визначено рівні сформованості вмінь читання:

- *високий* (141–175 балів) – учень демонструє впевнене розуміння текстів, активно використовує прийоми аналізу й інтерпретації, виявляє стійкий інтерес до читання;
- *достатній* (111–140 балів) – учень здебільшого правильно виконує завдання, розуміє основний зміст текстів, але потребує більшої практики;
- *середній* (81–110 балів) – спостерігаються труднощі в усвідомленні деталей і логіки тексту, обмежене застосування прийомів читання;
- *низький* (51–80 балів) – учень розуміє лише окремі частини тексту, має труднощі зі сприйняттям інформації англійською мовою;
- *дуже низький* (до 50 балів) – читання викликає значні труднощі, спостерігається низький рівень мотивації та впевненості.

Зразок завдань вхідного зрізу знань відображено у Додатку Б.

На основі результатів зрізу знань було організовано пробне навчання з використанням спеціально розробленого комплексу вправ, спрямованого на вдосконалення умінь читання текстів різних жанрів за допомогою

інтерактивних методів, який представлено у підпункті 2.1. Після завершення етапу навчання було проведено вихідний зріз знань з метою виявлення динаміки змін та визначення ефективності впровадженої методики. Зразок тесту вихідного зрізу знань представлено у Додатку В.

На заключному етапі здійснено порівняльний аналіз отриманих результатів, що дозволило зробити висновки щодо рівня розвитку вміння читання, зростання мотивації учнів, а також ефективності інтерактивних підходів у процесі формування англомовної компетентності в читанні.

З учнями було проведено підсумкове анкетування для виявлення змін розвитку вмінь читання англомовних текстів різних жанрів учнів старших класів з використанням інтерактивних методів.

2.3 Аналіз результатів пробного навчання читання англомовних текстів різних жанрів учнів старших класів з використанням інтерактивних методів навчання

Перед початком проведення пробного навчання учням було запропоновано заповнити анкету і визначити свій результат. Отримані результати анкетування показали, що більшість учнів мають достатній рівень умінь читання англомовних текстів. Вони зазвичай уважно ставляться до змісту, намагаються здогадатися про значення нових слів із контексту, визначають головну думку, уміють виділяти ключову інформацію та співвідносити її зі своїми знаннями й досвідом. Більшість респондентів зазначили, що повторне читання, робота з текстом у групі та використання наочності допомагають краще зрозуміти матеріал.

Водночас окремі учні вказали, що їм важко читати тексти різних жанрів складного змісту або наукового характеру без допомоги словника чи додаткових пояснень. Це свідчить про потребу у подальшому вдосконаленні навичок усвідомленого та глибокого читання.

Особливо позитивними є результати, що стосуються використання інтерактивних методів. Переважна більшість учнів (понад 80 %) зазначили, що рольові ігри, обговорення, онлайн-вправи, дебати та робота в парах чи групах роблять читання цікавішим і зрозумілішим. Учні відзначили, що під час інтерактивної діяльності вони активніше залучаються до роботи, легше запам'ятовують нову лексику й краще розуміють зміст прочитаного.

Таким чином, результати анкетування засвідчили, що старшокласники виявляють зацікавленість у використанні інтерактивних методів під час читання англomовних текстів різних жанрів. Такі методи сприяють підвищенню мотивації, розвитку комунікативних умінь і формуванню позитивного ставлення до читання англійською мовою.

Після анкетування було проведено вхідний зріз, метою якого було визначити вхідний рівень сформованості вмінь читання англomовних текстів різних жанрів. Для цього використовувався текст «Ecotourism», який супроводжувався завданнями на передбачення змісту, співвіднесення лексики з визначеннями, розуміння прочитаного та обговорення екологічних проблем.

Оцінювання здійснювалося за трьома критеріями з відповідними показниками (табл.2.2).

Таблиця 2.2

Критерії та показники сформованості вмінь

Критерій	Показники сформованості вмінь
<i>Когнітивний</i>	Розуміння основного змісту тексту, уміння знаходити необхідну інформацію, встановлювати логічні зв'язки між частинами тексту.
<i>Діяльнісний</i>	Здатність використовувати різні прийоми роботи з текстом (передбачення змісту, зіставлення нової інформації з відомою, участь у парному обговоренні).
<i>Мотиваційно-ціннісний</i>	Інтерес до читання англomовних текстів, позитивне ставлення до інтерактивних методів (Padlet, парна

	робота, обговорення), бажання вдосконалювати свої вміння.
--	---

Результати аналізу показали розподіл учнів за рівнями сформованості вмінь читання, що відображено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз розподілу учнів за рівнями сформованості вмінь читання

<i>Рівень</i>	<i>Кількість учнів</i>	<i>Відсоток (%)</i>	<i>Характеристика</i>
Високий	4	12,5 %	Учні повністю розуміють зміст тексту, точно визначають мету, активно беруть участь в обговореннях.
Достатній	10	31,3 %	Загалом розуміють основну інформацію, але іноді потребують підтримки при роботі з деталями тексту.
Середній	12	37,5 %	Розуміють лише основний зміст, мають труднощі з інтерпретацією та висновками.
Низький	6	18,7 %	Відчувають труднощі у сприйнятті тексту, рідко користуються контекстними підказками.
Дуже низький	0	0 %	Не зафіксовано.

Узагальнені результати вхідного зрізу за критеріями (у %) відображено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Результати вхідного зрізу за критеріями (у %)

	<i>Низький рівень</i>	<i>Середній рівень</i>	<i>Достатній рівень</i>	<i>Високий рівень</i>
Когнітивний	15,6 %	34,4 %	37,5 %	12,5 %
Діяльнісний	12,5 %	31,3 %	43,8 %	12,4 %
Мотиваційно-ціннісний	18,7 %	37,5 %	31,3 %	12,5 %

Отримані дані показують, що більшість учнів (68,8 %) мають середній або достатній рівень володіння вміннями читання англомовних текстів. Вони розуміють загальний зміст, але мають труднощі з деталізацією та логічним аналізом інформації. Високий рівень зафіксовано лише у 12,5 % учнів, що свідчить про обмежений досвід роботи з текстами англійською мовою.

Рівень мотивації до читання англомовних текстів загалом позитивний: більшість респондентів виявили інтерес до інтерактивних форм діяльності (Padlet, парні обговорення, лексичні вправи). Це свідчить про потенційну ефективність подальшого використання інтерактивних методів для підвищення рівня сформованості вмінь читання.

Таким чином, результати вхідного зрізу підтвердили необхідність подальшого цілеспрямованого розвитку вмінь читання англомовних текстів різних жанрів засобами інтерактивних технологій навчання.

Після проведення пробного навчання, було проведено повторний зріз знань і здійснено аналіз рівня сформованості вмінь читання учнів старших класів з використанням інтерактивних методів роботи з текстами різних жанрів.

Результати вхідного та підсумкового зрізу знань з читання порівняно по показниках контрольної та експериментальної груп учнів по критеріях та показниках відображено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Результати вхідного та підсумкового зрізу

<i>Показник</i>	<i>Критерій</i>	<i>Контрольна група (до/після)</i>	<i>Експериментальна група (до/після)</i>
<i>Розуміння основного змісту</i>	Когнітивний	58% / 64%	57% / 82%
<i>Визначення деталей</i>	Когнітивний	54% / 62%	55% / 79%
<i>Логічні висновки</i>	Діяльнісний	48% / 56%	50% / 76%
<i>Інтерпретація</i>	Мотиваційно -ціннісний	43% / 52%	45% / 73%
<i>Лексична підготовка</i>	Когнітивний	60% / 65%	59% / 81%

Порівняння результатів вхідного і підсумкового зрізів відображено у вигляді діаграми (рис.2.1)

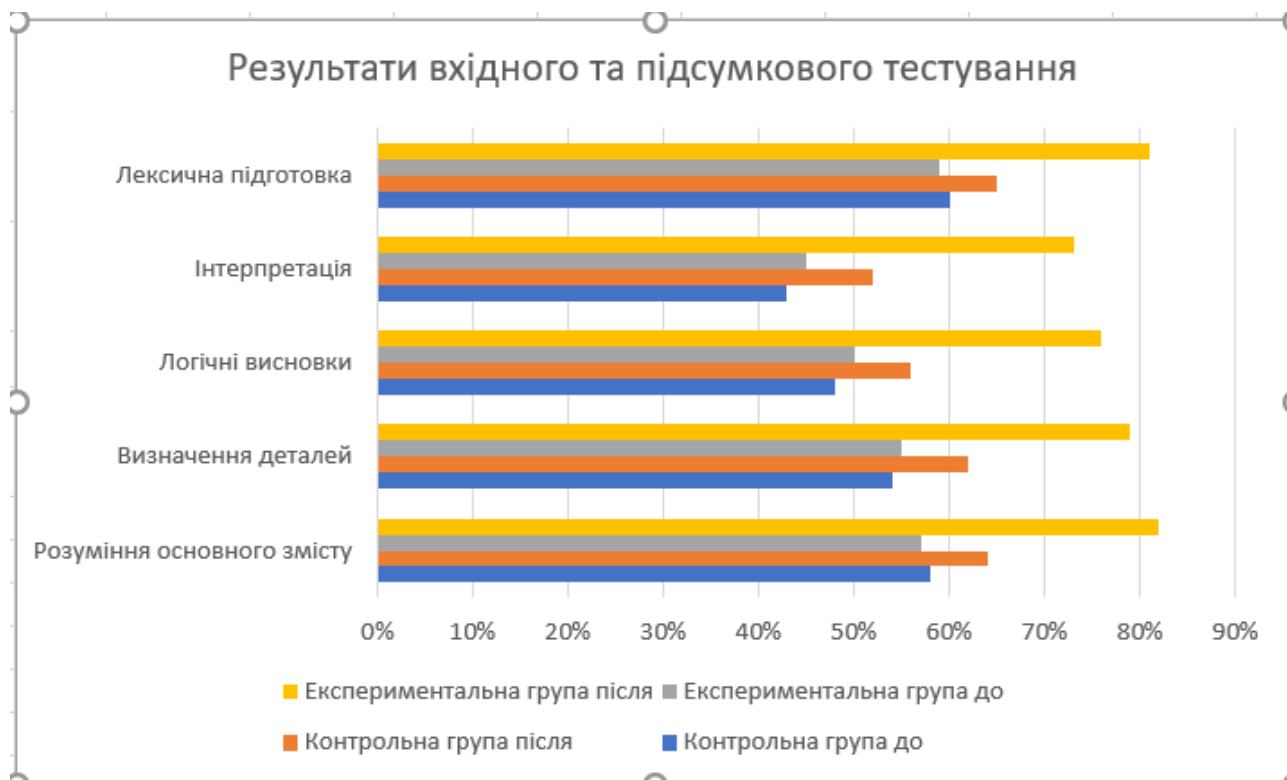

Рис 2.1 Результати вхідного і підсумкового зрізу знань

Аналіз результатів за кожним критерієм і їх показниками засвідчив:

1. *Когнітивний критерій.* До когнітивного критерію належать показники «Розуміння основного змісту», «Визначення деталей» та «Лексична підготовка» які оцінюють базові навички сприйняття тексту, здатність виділяти ключову та додаткову інформацію.

«Розуміння основного змісту»

- Контрольна група: 58% → 64%
- Експериментальна група: 57% → 82%

«Визначення деталей»

- Контрольна група: 54% → 62%
- Експериментальна група: 55% → 79%

«Лексична підготовка»

- Контрольна група: 60% → 65%

- Експериментальна група: 57% → 82%

Спостерігається помірний приріст у контрольній групі, що свідчить про невелике підвищення базового рівня розуміння текстів під час традиційного навчання. В експериментальній групі приріст значний — на 25%, що свідчить про ефективність інтерактивних методів, які стимулюють активну роботу з текстом, передбачення змісту та обговорення ключових ідей. Подібна тенденція за показниками визначення деталей і лексична підготовка: експериментальна група демонструє суттєво вищий приріст, що свідчить про краще освоєння навичок виділення конкретної інформації, фактів та прикладів.

2. *Мотиваційно-ціннісний критерій.* До цього критерію належить «Інтерпретація», яка оцінює здатність учнів аналізувати текст, робити висновки та інтерпретувати прихований зміст. В експериментальній групі приріст становить 28%, що свідчить про успішну формування навичок аналітичного мислення та узагальнення інформації завдяки інтерактивній роботі. Контрольна група демонструє лише помірний приріст (8%), що вказує на обмежену ефективність традиційних методів у розвитку аналітичних умінь.

- Контрольна група: 43% → 52%
- Експериментальна група: 45% → 73%

Інтерпретаційні навички у експериментальній групі підвищилися на 28%, що свідчить про ефективність інтерактивних методів у розвитку критичного мислення та уміння розуміти позицію автора та прихований зміст тексту.

3. *Діяльнісний критерій.* До діялісного належать «Логічні висновки». Показник оцінює рівень словникового запасу та готовність учнів використовувати лексику для розуміння тексту.

- Контрольна група: 48% → 56%
- Експериментальна група: 50% → 76%

В експериментальній групі приріст значний (+26%), що пояснюється активною роботою учнів з інтерактивними вправами: дискусії, рольові ігри, онлайн-платформи.

Після проведення вхідного та підсумкового зрізу для оцінки результатів роботи було проведено підсумкове анкетування. Анкета відображена в Додатку Г.

Аналіз підсумкового анкетування показав, що після завершення курсу учні експериментальної групи (рис. 2.2):

- виявили більше зацікавлення до читання англійською (81% проти 46% до початку навчання);
- зазначили, що інтерактивні форми роботи полегшують розуміння змісту (87%) в порівнянні з традиційним навчанням;
- стали активніше працювати з різними жанрами текстів (новини, публіцистика, художні уривки, інструкції).

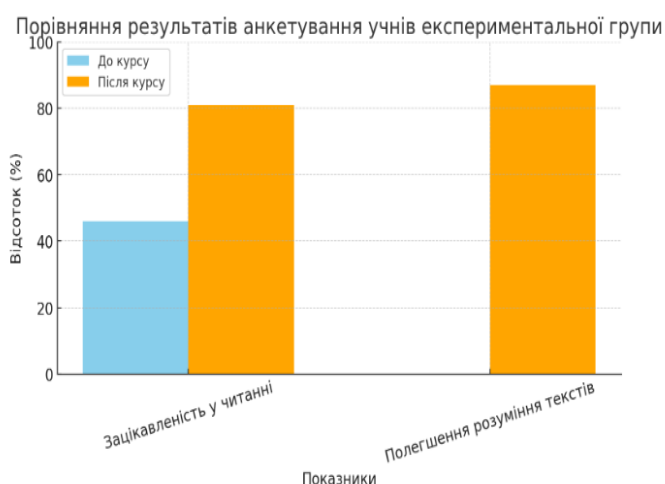

Рис. 2.2 Діаграма результатів підсумкового анкетування

Отже, результати дослідження свідчать про високу ефективність інтерактивних методів у розвитку вмінь читання англійських текстів різних жанрів. Учні експериментальної групи не лише покращили свої вміння інтерпретувати тексти та робити висновки, а й продемонстрували зростання мотивації до читання, активніше працювали з різними жанрами та відчували переваги інтерактивних форм роботи у порівнянні з традиційними методами. Це підтверджує ефективність розробленого комплексу вправ з використанням

інтерактивних методів для розвитку вмінь читання текстів різних жанрів, формування критичного мислення та глибшого розуміння прочитаного у старших класах.

Висновок до розділу 2

У другому розділі на основі теоретичних положень, обґрунтованих у першому розділі, було розроблено та апробовано методику розвитку вмінь читання англомовних текстів різних жанрів у старшокласників із використанням інтерактивних методів. Запропоновано комплекс вправ, що передбачає поетапне формування стратегій ознайомлювального, пошукового та вивчаючого читання, розвиток навичок роботи з автентичними текстами й критичного осмислення інформації.

Організація та проведення пробного навчання засвідчили ефективність використання інтерактивних методів (онлайн-платформ, групових форм роботи, ігрових завдань) у розвитку вмінь читання, підвищенні мотивації учнів, активізації їхньої пізнавальної діяльності та покращенні результатів у засвоєнні лексико-граматичного матеріалу.

Аналіз отриманих результатів підтвердив, що системне й цілеспрямоване застосування інтерактивних методів у процесі читання текстів різних жанрів сприяє значному підвищенню рівня сформованості читацьких умінь, розширює словниковий запас, формує навички самостійної роботи з інформацією й критичного мислення.

Порівняння результатів контрольної та експериментальної груп показало, що в обох групах спостерігається певне зростання показників після проведених занять. Однак у контрольній групі підвищення є незначним (у середньому на 5–8%), тоді як в експериментальній групі зростання суттєвіше (у середньому на 20–25%). Проведений аналіз показав, що інтерактивні методи значно підвищують ефективність розвитку вмінь читання англомовних текстів різних

жанрів. У експериментальній групі спостерігалось суттєве зростання показників: розуміння основного змісту — з 57% до 82%, визначення деталей — з 55% до 79%, логічні висновки — з 50% до 76%, інтерпретація — з 45% до 73%, лексична підготовка — з 59% до 81%. Ці результати свідчать про підвищення навичок аналізу, інтерпретації текстів та мотивації до читання, що підтверджує доцільність використання інтерактивних методик у старших класах.

Застосування інтерактивних методів дозволяє учням не лише сприймати загальний зміст тексту, а й точніше визначати деталі, що підвищує когнітивну компетентність. Інтерактивні методи навчання значно покращують аналітичні та інтерпретаційні здібності учнів, тоді як традиційне навчання забезпечує лише мінімальне зростання цих умінь, сприяють кращому засвоєнню лексики та її практичному застосуванню, що підвищує рівень лексико-комунікативної компетентності.

Отже, практична перевірка розробленої методики підтвердила її доцільність та ефективність і засвідчила, що інтерактивні методи є результативним засобом розвитку вмінь читання англомовних текстів у старшокласників.

ВИСНОВКИ

У першому розділі було розглянуто теоретичні основи розвитку вмінь читання англomовних текстів учнів старших класів із використанням інтерактивних методів. З'ясовано, що читання як вид мовленнєвої діяльності є складним когнітивно-комунікативним процесом, який потребує системного підходу.

Дослідження жанрової специфіки англomовних текстів встановило необхідність включення до навчального процесу широкого спектра автентичних матеріалів (науково-популярні статті, огляди, блоги, уривки з художньої літератури, публіцистика). Робота з різними жанрами розвиває прагматичну та соціокультурну компетентність і готує учнів до реальних комунікативних ситуацій.

Доведено, що інтерактивні методи сприяють розвитку англomовних комунікативних умінь і навичок, підвищенню мотивації, розвитку критичного мислення. Розкрито суть інтерактивних методів («Акваріум», «Ажурна пилка», «Мозковий штурм», дискусії, рольові ігри) і доведено їхню значну перевагу над пасивними формами навчання. Вони забезпечують активну участь, миттєвий зворотний зв'язок, розвиток комунікативних навичок та вмінь та підвищення внутрішньої мотивації учнів.

Запропонована методика навчання читанню англomовних текстів у старших класах, побудована на систематичному застосуванні інтерактивних методів та роботі з жанрово диференційованими автентичними матеріалами, є науково обґрунтованою та емпірично доведеною як ефективний засіб для формування високорозвинених вмінь читання, необхідних для успішної академічної та професійної діяльності випускників школи.

У другому розділі на основі теоретичних положень розроблено й запропоновано комплекс вправ для розвитку вмінь читання англomовних текстів різних жанрів із використанням інтерактивних методів, описано організацію та проведення пробного навчання, а також здійснено аналіз його

результатів. Пробне навчання засвідчило, що систематичне застосування інтерактивних технологій у процесі роботи з текстами різних жанрів підвищує рівень сформованості читацьких умінь, розширює словниковий запас і розвиває в учнів уміння працювати з інформацією.

Отже, результати теоретичного й практичного дослідження підтвердили ефективність інтерактивних методів як засобу розвитку вмінь читання англомовних текстів у старшокласників. Сформована методика забезпечує поєднання навчально-пізнавальної та комунікативної діяльності учнів, робить процес читання більш мотивуючим, гнучким та результативним, що може бути використано в практиці викладання англійської мови в старших класах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бернадська Н. Постмодернізм і «пам'ять жанру». Слово і час. 2015. № 7. С. 74–78.
2. Бирюк О. В. Проблема оцінювання рівня сформованості соціокультурної компетенції при навчанні читання англomовних газетно-журнальних статей. Ленвіт, 2005, С. 143-144.
3. Бігич О. Б. Сучасні засоби формування іншомовної комунікативної компетентності. Каразінські читання: Людина. Мова. Комунікація: Тези доповідей ХУІ наукової конференції з міжнародною участю. ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. С.13–14 .
4. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів: Ленвіт, 2013, 590 с.
5. Білоножко Н. Є. Методика формування стратегічної англomовної компетенції старшокласників у процесі засвоєння лексико-граматичного матеріалу. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Київський національний лінгвістичний університет, Київ. 2010. 320 с.
6. Бовсунівська Т. Жанрові модифікації сучасного роману. Харків : Вид-во «Діса плюс», 2015. 368 с.
7. Бовсунівська Т. Основи теорії літературних жанрів: монографія. Київ : ВЦ «Київський університет», 2008. 519 с.
8. Борецька Г. Є. Методика формування іншомовної компетентності у техніці читання, Іноземні мови, 2012, № 1. с. 38.
9. Буренко В. М. Англійська мова, видавництво: Ранок, Харків 2019, 11 клас, 208 с.
10. Василічишина П.В Методичні аспекти створення інтерактивних вправ «Особистісно – професійна підготовка фахівців у контексті інтеграції Вінниця – 2023 р., 172 с.
11. Волкова Н.П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Дніпро. 2018. 360 с.

12. Герлянд Т.М., Кулалаєва Н.В., Пащенко Т.М., Романова Г.М., Романов Л.А. Веб-квест у професійному навчанні : методичні рекомендації; за заг. редакцією Т.М. Герлянд. Київ.: ІПТО НАПН України, 2016.

13. Губницька, Т. А. Костюкова О.В Інтерактивні форми і методи навчання у вищій школі. За ред. С. М. Гончарова. Рівне: НУВГТТ, 2007.

14. Гуревич Р., Кадемія М., Уманець В. Проблеми науково-методичного забезпечення використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2018. Випуск 51, с. 11–15.

15. Гусєв В. Масова література в сучасній соціокультурній ситуації. Держава та регіони. Серія: Гуманітарні науки. 2018. № 2 (53). С. 4–9. URL: http://humanities.stateandregions.zp.ua/archive/2_2018/3.pdf (дата звернення: 04.02.2022).

16. Дмитренко Н. Є. Використання автентичних текстів в автономному навчанні професійно орієнтованого англomовного спілкування. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб.наук.праць / [редкол.: А.В. Сущенко (голов.ред.) та ін.]. Запоріжжя : КПУ, 2020. Вип. 69. Т.2. С.107–112.

17. Дмитренко Н. Є. Формування англomовної професійно орієнтованої компетентності в читанні у процесі автономного навчання. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: зб. наук. праць. Вінниця: «Твори», 2020, 63, 108–113.

18. Дмитренко Н. Є. Характеристика мовленнєвого механізму іншомовної мовленнєвої діяльності. «Ad orbem per linguas. До світу через мови». Матеріали Міжнародної науково–практичної конференції «Світ як інтертекст», 17–18 червня 2020 року. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2020, 428–429.

19. Дмітренко Н.Є. Автономне навчання професійно орієнтованого англomовного спілкування майбутніх учителів математики [монографія]. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2020. 504 с.
20. Ковалів Ю. Літературознавча енциклопедія. 2-ге вид. Київ : ВЦ «Акад.», 2007. 270 с.
21. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2003. 273 с.
22. Зеленкова Н. І. Формування пізнавальної самостійності старшокласників у навчальному процесі. Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. праць. Кривий Ріг : КДПУ, 2005. Вип. 13. С. 247–252.
23. Кочерга, Є. В. «Мозковий штурм» як ефективний метод навчання. Вісник науково-методичного центру навчальних закладів сфери цивільного захисту, 2017, №26, 36-39 с.
24. Мелконян В., Богдан А. Навчально-методичний посібник до практичних занять з методики викладання англійської та німецької мов: Херсон: Айлант, 2000. 60 с.
25. Матковська І.Л. Подолання труднощів у навчанні читання англійською мовою в середній школі Режим доступу: www.1september. 2021, 84 с.
26. Ніколаєва С. Ю. Зміст навчання іноземних мов і культур у середніх навчальних закладах. Іноземні мови. 2010. №3. С. 3–10.
27. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник. Київ, 2013. 592 с.
28. Пометун О.І., Побірченко Н.С., Коберник Г.І., Комар О.А., Торчинська Т.А: Інтерактивні технології: теорія та методика, 2008 р., 5 с.
29. Пометун О.І та Пироженко Л.В: «Енциклопедія інтерактивного навчання» Київ : [Б. в.], 2007. - 141 с.

30. Романенко О. Жанрові моделі масової літератури: походження, напрями еволюції та типологія. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2014. Вип. 60(1). С. 315–322.
31. Селіванова Н. А. Критичне мислення на уроках англійської мови. Іноземні мови в школі, Київ: ІЯШ, 2004. № 4. с. 21–26.
32. Тиха У. Жанрові ігри в постмодерністському творі. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна. 2012. Вип. 29. С. 366–367.
33. Тарнопольський О. Б., Кожушко С. П. Методика навчання студентів вищих навчальних закладів письма англійською мовою. Вінниця : Нова Книга, 2008. 288 с.
34. Трубіщина О. М., Лук'янченко І. О. Навчання читання англійською мовою студентів Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського, Одеса, 2018. 152 с.
35. Філоненко С. Масова література в Україні: дискурс / гендер / жанр: монографія. Донецьк : ЛАНДОН–XXI, 2011. 432 с.
36. Філоненко С. Масова література: влада жанрів і жанрових канонів. Слово і час. 2010. № 8. С. 81–94.
37. Яценко Т. О. Читацька компетентність як ключове поняття сучасної методики викладання української літератури в школі. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання. 2017, № 27, с. 195–200.
38. Milrad M. Seamless learning: an international perspective on next generation technology enhanced learning. Handbook of Mobile Learning. Florence: Routledge, 2013. P. 95-108.
39. Dmitrenko N., Petrova A., Podzygun O. The Role of Learning Strategies in the Process of ESP Acquisition of Intending Educators. Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference. May 28th – 29th, 2021. Rezekne, Rezekne Academy of Technologies, Vol.V, pp. 535-546. <https://doi.org/10.17770/sie2021vol5.6357>.

40. Ellis, R. The study of second language acquisition. Oxford: Oxford University Press. 1994. 130 p.
41. Fulwiler T. Students' journals. In B. Miller & R. Hubbard (Eds.) Literacy in process: The Heinemann Reader. Portsmouth, NJ: Heinemann. 1991, pp. 205–229.
42. Harmer J. *The Practice of English Language Teaching*, 4th edition (2007) or 5th edition (2015).
43. Nunan D. *Language Teaching Methodology*, Year of publication: 1991.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

АНКЕТА ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ ВМІНЬ ЧИТАННЯ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ РІЗНИХ ЖАНРІВ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ

Інструкція для учнів

Уважно прочитайте кожне твердження. Оцініть, наскільки воно відповідає вашій поведінці під час читання англomовних текстів.

Поставте галочку (✓) біля відповідного числа:

Оцінка Пояснення

- 1 Ніколи або майже ніколи не буває так
- 2 Зазвичай не буває так
- 3 Частково буває так
- 4 Зазвичай так
- 5 Завжди або майже завжди так

Анкета

- 1.Я намагаюся передбачити зміст тексту перед читанням. 1 2 3 4 5
- 2.Я звертаю увагу на заголовки та підзаголовки. 1 2 3 4 5
- 3.Я здогадуюся про значення незнайомих слів із контексту. 1 2 3 4 5
- 4.Я підкреслюю або записую важливі слова під час читання. 1 2 3 4 5
- 5.Якщо щось незрозуміло, я перечитую текст ще раз. 1 2 3 4 5
- 6.Я читаю текст кілька разів для глибшого розуміння. 1 2 3 4 5
- 7.Я використовую знання з інших предметів для розуміння тексту. 1 2 3 4 5
- 8.Я звертаю увагу на ілюстрації, графіки або таблиці. 1 2 3 4 5
- 9.Я виділяю головну думку тексту. 1 2 3 4 5
- 10.Я знаходжу ключові слова в кожному абзаці. 1 2 3 4 5
- 11.Я порівнюю прочитану інформацію зі своїми знаннями. 1 2 3 4 5
- 12.Я використовую рідну мову, щоб зрозуміти складні моменти. 1 2 3 4 5
- 13.Я уявляю ситуації, описані в тексті. 1 2 3 4 5

- 14.Я планую, як читати текст: спочатку перегляд, потім уважне читання. 1 2 3 4 5
- 15.Я ставлю запитання до змісту тексту. 1 2 3 4 5
- 16.Я читаю вголос, якщо важко зрозуміти мовчки. 1 2 3 4 5
- 17.Я переказую зміст тексту своїми словами. 1 2 3 4 5
- 18.Я роблю нотатки, щоб краще запам'ятати інформацію. 1 2 3 4 5
- 19.Я рідко користуюся словником — лише за потреби. 1 2 3 4 5
- 20.Я визначаю тип тексту (художній, науковий, публіцистичний тощо) перед читанням. 1 2 3 4 5
- 21.Я співвідношу прочитане з власним досвідом. 1 2 3 4 5
- 22.Я розрізняю факти і думки в тексті. 1 2 3 4 5
- 23.Я намагаюся зрозуміти, яку мету мав автор. 1 2 3 4 5
- 24.Я обираю стратегію читання залежно від типу тексту. 1 2 3 4 5
- 25.Я аналізую логіку викладених думок. 1 2 3 4 5
- 26.Я вмію оцінити надійність джерела інформації. 1 2 3 4 5
- 27.Я критично ставлюся до сумнівної інформації. 1 2 3 4 5
- 28.Якщо не розумію текст, звертаюся до інших джерел. 1 2 3 4 5
- 29.Я відчуваю впевненість під час читання англійською. 1 2 3 4 5
- 30.Мені подобається читати англомовні тексти. 1 2 3 4 5
- 31.Під час роботи з текстом у групі (обговорення, дискусія) я краще розумію зміст. 1 2 3 4 5
- 32.Інтерактивні методи (рольові ігри, дебати, онлайн-вправи) допомагають мені глибше зрозуміти текст. 1 2 3 4 5
- 33.Я активніше включаюся у читання, коли використовується інтерактивна діяльність. 1 2 3 4 5
- 34.Інтерактивні методи роблять читання текстів різних жанрів для мене цікавішим. 1 2 3 4 5
- 35.Я вважаю, що інтерактивні методи допомагають мені краще запам'ятати прочитане. 1 2 3 4 5

Робочий аркуш для відповідей та підрахунку балів

Інструкція до підрахунку результатів

Кожна відповідь оцінюється від 1 до 5 балів.

Максимальна кількість балів: $30 \text{ питань} \times 5 = 150 \text{ балів}$

Мінімальна кількість балів: 30 балів

Відображено в таблиці 2.1

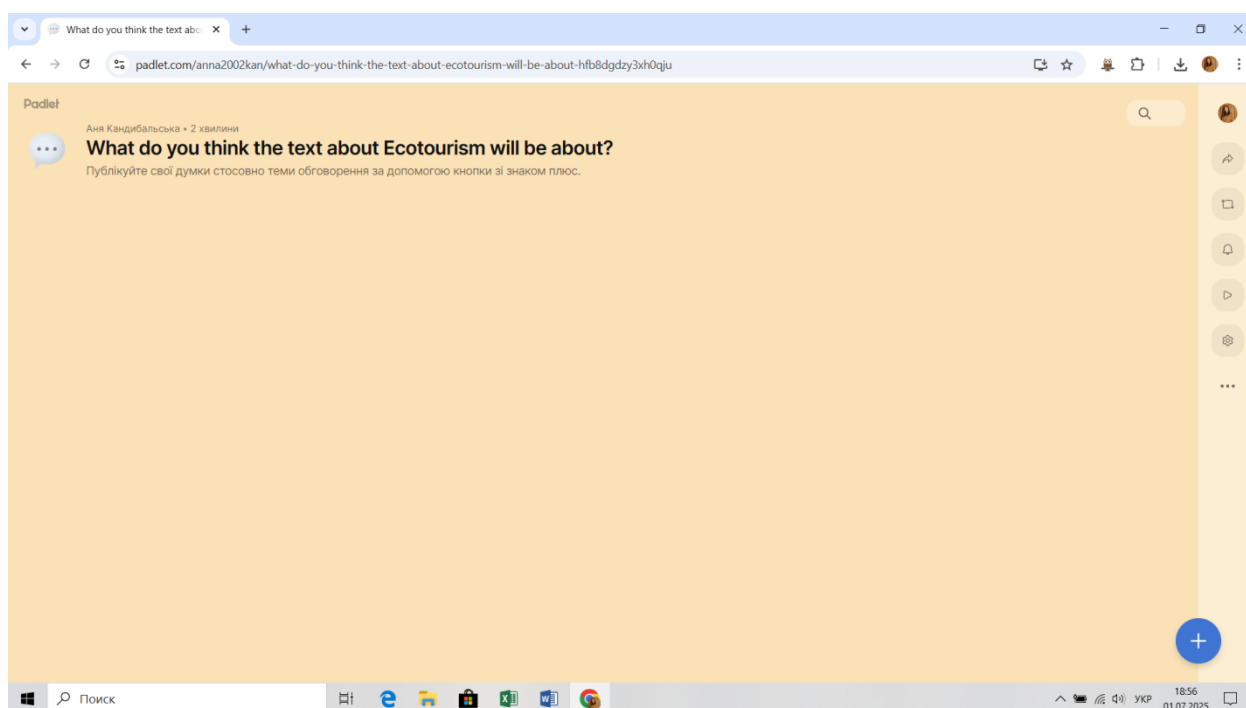
ДОДАТОК Б

ЗАВДАННЯ З ПРОВЕДЕННЯ ПРОБНОГО НАВЧАННЯ ЗВХІДНОГО ЗРІЗУ ЗНАНЬ

1. The title of the text is "Ecotourism."

Write your guesses on the Padlet board: What do you think the text about Ecotourism will be about? To write your ideas, please follow the link:

<https://padlet.com/anna2002kan/what-do-you-think-the-text-about-ecotourism-will-be-about-hfb8dgdzy3xh0qju>

2. Match each word from the list with its correct definition. Draw a line to connect the word with the matching meaning.

Words

1. Pollution
2. Environment materials
3. Conservation
4. Ecotourism

Definitions

- A. The protection and care of nature
- B. The process of using again or recycling
- C. Harmful substances in air, water, or soil
- D. The natural world around us

5. Recycling
local communities

E. Tourism that supports nature protection and

6. Responsibility

F. Being careful and taking care of something

3. Read the text carefully and answer the following questions (Discuss in pairs):

- What environmental problems are mentioned in the text?
- What is ecotourism and what are its main goals?
- How should tourists behave during ecotourism?
- What can tourists do to help protect nature?
- Why is it important to follow the rules when visiting natural areas?

Ecotourism

Tremendous changes have happened since people began to think about nature and its protection. We destroy our environment every day: cutting down forests, polluting rivers and seas, and producing a lot of waste. Dirty air, polluted water, and destroyed forests cause many problems for all living beings on Earth.

Nowadays, we face serious environmental challenges. To protect nature, a new way of travelling called ecotourism was invented. Ecotourism aims to help protect the environment and support local communities.

Ecotourism gives tourists the opportunity to visit natural areas without damaging them. Tourists learn about plants, animals, and ways to preserve nature. They enjoy nature carefully and follow special rules.

But we don't have to forget about respect and responsibility. Before visiting natural areas, tourists must prepare and follow the rules to protect the environment. All tourists should remember to be careful, respect nature, and leave no trace behind.

If you keep these rules, you will help protect our planet for future generations.

4. Discuss in pairs other ways to protect the environment in your town or village. Make a presentation.

ДОДАТОК В

**ЗАВДАННЯ З ПЕРЕВІРКИ ПІСЛЯПРОБНОГО НАВЧАННЯ
ВИХІДНОГО ЗРІЗУ ЗНАНЬ****1. The title of the text is «The Carpathian National Park»**

Write your guesses on the Padlet board: What do you think the text «The Carpathian National Park» will be about? To write your ideas, please follow the link:

<https://padlet.com/anna2002kan/my-radiant-padlet-vl0l1u4tjii59wo>

2. Match each word from the list with its correct definition. Draw a line to connect the word with the matching meaning.

Words:

1. territory
2. mountain range
3. picturesque
4. crystal-clear
5. flora and fauna
6. species
7. waterfall

Definitions:

- A) a large land area where many plants and animals live
- B) the plants and animals of a particular place
- C) a line of mountains connected together
- D) extremely clean and transparent
- E) a group of animals or plants of the same kind
- F) an area of land belonging to or controlled by someone
- G) a place where water falls down from a height

3. Read the text carefully and answer the following questions (Discuss in pairs):

-Where is the Carpathian National Park located?

- How large is the territory of the park?
- What natural features does the park include?
- What kinds of flora and fauna can be found there?
- How many species of animals and birds live in the park?

The Carpathian National Park

The Carpathian National Park is one of the oldest and largest national parks in Ukraine, too. It is located in the very heart of the Carpathian mountains in the western part of Ukraine and covers a territory of more than 50 thousand hectares. It stretches across vast mountain ranges. It includes majestic mountains and picturesque valleys, mountain pastures, crystal lakes and pure rivers. The park amazes tourists with a striking variety of flora and fauna. Its flora and fauna are very rich. There are a lot of different plants. Many of these plants are listed in the Red Book. There are almost 200 species of animals and birds. Tourists can see the highest mountain of the Carpathians - Goverla and the Guk waterfall - the gems of the national park.

4. Work in pairs. Discuss other natural places in Ukraine that are worth visiting. Make a short presentation about one of them.

Think about:

- Where it is located.
- What natural features it has (mountains, rivers, forests, etc.).
- What plants and animals can be found there.
- Why it is important to protect this place.

ДОДАТОК Г

ПІДСУМКОВА АНКЕТА ПІСЛЯ ВИХІДНОГО ЗРІЗУ ЗНАНЬ

Мета: виявити зміни в навичках, ставленні до читання та ефективність інтерактивних методів.

Інструкція: Оцінити свої враження після проходження курсу читання з інтерактивними методами.

Чи змінилося твоє ставлення до читання англomовних текстів після участі у заняттях з інтерактивними методами? Як саме?

Які методи та форми роботи тобі найбільше запам'ятались і чому?

Чи помітив/помітила ти покращення в розумінні текстів? Якщо так, то в яких саме аспектах (лексика, зміст, висновки, інтерпретація)?

Чи відчуваєш, що інтерактивні методи допомогли тобі активніше брати участь у роботі з текстами? Поясни.

Які труднощі залишились, і як ти вважаєш, їх можна подолати на майбутніх уроках?

Що б ти хотів/хотіла змінити або додати до подібних уроків у майбутньому?